

DR. SZABÓ ISTVÁN
ÜGYVÉDI IRODA

Székhely: [REDACTED]

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	IV/ 01.09.5 - 0 / 2022
Érkezett:	2022 MÁJ 04.
Példány:	Két példány

Eljáró ügyvéd: Dr. Szabó István

Alkotmánybíróság
Budapest
Donáti u. 35-45.
1015

Szegedi Járásbíróság, mint elsőfokon eljáró bíróság útján
Szeged
Széchenyi tér 4.
6720

SZEGEDI JÁRÁSBÍRÓSÁG 6.	
Érk.:	2022 APR 26 65
Példány: _____	Mell: _____
Az ügyiratsz.: G. 40.055/2020	

Tárgy: Alkotmányjogi panasz - Kúria Pfv.V.20.718/2021/6

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Az [REDACTED]

[REDACTED] – a továbbiakban
együttesen: Indítványozók – jogi képviselőként – a Dr. Szabó István Ügyvédi Iroda [REDACTED]
[REDACTED] eljáró ügyvéd: Dr. Szabó István – az
Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 27. § alapján az alábbi

alkotmányjogi panaszt

terjesztem elő:

Kérem a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a Kúria Pfv.V.20.718/2021/6 ügyiratszámú ítéletének – a Szegedi Törvényszék 4.Gf.40.073/2020/16 ügyiratszámú, és a Szegedi Járásbíróság 4.G.40.055/2020/20. ügyiratszámú ítéletére kiható hatállyal – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 27. § (1) bekezdésére alapítottan az Alaptörvény XXIV. cikkében foglalt alapjogsérelem miatti alaptörvény-ellenességét, és kérem, hogy azokat az Abtv. 43. §-ának megfelelően semmisítse meg.

Kérémem indokolásaként az alábbiakat adom elő:

I. Az indítvány benyújtásának törvényi és formai követelményei

A. A pertörténet és a tényállás rövid ismertetése, a jogorvoslati lehetőségek kimerítése

➤ Kereseti kérelem

1./ **Az Indítványozók** (a pertörténet egységessége érdekében a továbbiakban felperesekként is jelöljük őket) 2013. október 01. napján érkezett **kereseti kérelmükben** kérték az elsőfokos eljárást Szegedi Járásbíróságot, hogy a köztük, valamint az [REDACTED] mint alperes között fennálló szerződéses jogviszonyt az rPtk. 241.§-a alapján szíveskedjen akként módosítani, hogy csökkentse le a felperesek által fizetett bérleti díjakat.

Az [REDACTED] mint alperes (továbbiakban alperes) önkormányzati tulajdonú nem lakás céljára szolgáló helyiségekre határozatlan időtartamú bérleti szerződéseket kötött az Indítványozókkal.

A bérlemények mindegyike [REDACTED] belvárosának frekventált részén található. A bérbeadásukra „megállapodás” jogcímen került sor. Az alperes az I. rendű felperes esetében a 2007. február 11-i szerződésmódosításban vállalta, hogy 2021. október 1-ig nem szünteti meg rendes felmondással a bérleti szerződést. Ez a vállalása a III. rendű felperes 2002. augusztus 16-i, a IV. rendű felperes 2004. szeptember 2-I szerződésében 2019. január 1-ig szólt. Valamennyi felperes szerződésében kikötötték a felek, hogy az alperes minden év január 1. napjától kezdődően a KSH adatszolgáltatása szerinti infláció mértékével egyoldalúan emelheti a bérleti díjat.

A 2013-2017 közötti időszakban az alperes nem élt ezzel a jogával.

2./ A felperesek a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 241. §-ára alapított keresetükben az alperessel kötött bérleti szerződések módosítását kérték akként, hogy a bíróság 30%-kal szállítsa le a bérleti díjat.

A felperesi módosított kereseti kérelem évekre lebontva tartalmazta a konkrét és pontos kereseti kérelmet azzal, hogy a 2017.-es évet illetően a felperesek keresete 2017. január 01. napjától kéri a bérleti díj leszállítását. A felperesi kereseti kérelem tehát nem zárt végű, a felperesi keresetek nem 2018. december 31. napjával zárulnak. Nyitott időintervallum, mely megköveteli, hogy az elsőfokú bíróság az elhúzódó pertartamot is figyelembe véve ne zárja le a vizsgálatot 2018. december 31-el.

3./ A felperesi kereseti kérelem alapja az volt, hogy a felperesek által fizetett bérleti díjak 2013. októbertől kezdődően lényegesen magasabban a reális piaci bérleti díjnál. A felperesek hivatkoztak arra, hogy bár többségüknél 2002. évben bérleti díj korrekciót hajtottak végre, amelynek eredményeként az akkori bérleti díjakat hozzáigazították az akkori piaci körülményekhez, és a módosításokkal egyidejűleg az alperes 15-20 éves felmondási tilalmat vállalt a megemelkedett bérleti díjak ellentételezésekként, ezt követően a bérleti díjak minden évben az infláció mértékének megfelelően emelkedtek.

2008-ban azonban, a kezdődő gazdasági világválság érzékenyen érintette a felpereseket. A fogyasztás általános csökkenése miatt kevesebb vásárló vette igénybe a felperesek által nyújtott szolgáltatásokat. A gazdasági világválság 2008. évi kezdetét követően csökkent a [REDACTED] tulajdonában álló önkormányzati üzlethelyiségek bérlőinek száma, ezzel együtt növekedett a ki nem adott üzlethelyiségek száma és az alperes 2008-at követően is

mindezek ellenére folyamatosan emelte a bérleti díjakat, holott a körülmények a bérleti díjak csökkentését indokolták volna.

Mindemellett az [REDACTED] megépítése és működtetése, az új bevásárlóközpont 130 üzlete és ingyenes parkolóhelye olyan mértékű súlypont eltolódást okozott a vásárlók körében, hogy a városi üzlethelyiségek bérlői közül még többen bezárták üzletüket. Tekintettel arra, hogy 2011. októberében történő [REDACTED] megnyitása óta a [REDACTED] és térségében meglévő vásárlóerő nagyobb része az [REDACTED] részesíti előnyben, a városi tulajdonban lévő üzlethelyiségek bérlőinek üzletei helyett, ami a bérlők üzleteinek forgalmát, így a felperesek üzleteinek forgalmát kimutathatóan csökkentette.

4./ Az objektív körülményekkel összefüggésben a felperesek forgalma is csökkent. 2011. november 25-én módosult Szeged Megyei Jogú Város Közgyűlésének az önkormányzat tulajdonában lévő nem lakás céljára szolgáló helyiségek bérbeadásáról szóló 15/2000. (III. 31.) Kgy. rendelete (a továbbiakban: Rendelet), így lehetővé vált, hogy pályázati eljáráson kívül, bérleti jog ellenértéke és használati díj fizetése nélkül, piaci bérleti díj alapján, licitációs pályázaton kössenek szerződést az új bérlőkkel. Az új szerződésekben jelentősen alacsonyabbak a kikötött bérleti díjak az övékéinél, ezért az új bérleti szerződést kötő bérlőkhöz képest hátrányosabb helyzetbe kerültek.

Ezért a felperesek által bérelt egyes helyiségekért fizetett bérleti díjak négyzetméterenkénti összege magasabbak, mint amelyeket a jelenlegi, piaci viszonyok indokoltá tennék. A fentiekben túl hivatkoztunk arra is, hogy a bérlők a bérleti szerződés megkötésekor a bérbeadó részére kifizetett egyszeri használatba vételi díjat, az üzlethelyiségbérleti jogának esetleges visszaadásakor nem jogosultak visszakapni.

5./ Mindezek alapján a felperesek esetében a mindenkori piaci viszonyoknak megfelelően módosítani kell a bérleti díjat. 2013. október 1-től a bérleti díjak leszállítása indokolt. A belvárosban a bérlők sok bérleményt visszaadtak, de a gazdasági körülmények változása ellenére az alperes nem csökkentette a bérleti díjat.

A Szegedi Járásbíróság előtti per megindításakor a felperesek becsatolták [REDACTED] igazságügyi szakértő közjegyzői előzetes bizonyítási eljárásban készített szakvéleményét, mely a felperesi kereseti kérelmet teljes egészében alátámasztotta.

A felperesek a perben csatolták [REDACTED] magánszakértő szakvéleményét is, aki szerint a piaci bérleti díjat a bérleti díjra történő licitálás alapján 2015. évtől kezdődően létrejött bérleti szerződésekben kikötött díjak alapján kell meghatározni.

➤ **Alperes ellenkérelme**

6./ **Az alperes ellenkérelme** a kereset elutasítására irányult. Szerinte a felperesek által fizetett bérleti díjak a keresettel érintett időszakban megfeleltek a piaci viszonyoknak.

➤ **Elsőfokú bíróság ítélete – Szegedi Járásbíróság 4.G.30.055/2020/20**

7./ **Az elsőfokú bíróság ítéletében** az Indítványozóknak a bérleti díj összegének leszállítására irányuló igényét elutasította, holott volt olyan peres fél – [REDACTED] II. r. felperes –, akinek a kereseti kérelmének ugyanazon tényállás alapján, ugyanazon jogszabályi hivatkozásokra tekintettel maradéktalanul helyt adott jogerősen az elsőfokú bíróság.

Az elsőfokú bíróság indokolása szerint a jogvita elbírálása során a Ptk.-t, a lakások és helyiségek bérletére, valamint az elidegenítésükre vonatkozó egyes szabályokról szóló 1993. évi LXXVIII. törvényt (a továbbiakban: Lakás tv.), valamint a Rendeletet alkalmazta. Rámutatott arra, hogy a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 164. § (1) bekezdése alapján a felpereseket terhelte annak bizonyítása, hogy megvalósultak a Ptk. 241. §-ában foglalt konjunktív feltételek. Álláspontja szerint a II. rendű felperes kivételével a felperesek nem tudták bizonyítani, hogy a bekövetkezett körülményváltozások (a 2008-as gazdasági válságnak az ingatlanok bérleti piacára gyakorolt hatása, a bevásárlóközpontok megnyitása óta bekövetkezett vásárlói csökkenés, a szerződéskötést követően történt bérleti díjemelés) miatt lényegesen megbomlott a bérleti szerződések értékegyensúlya. Nem bizonyították, hogy az általuk jelenleg fizetett bérleti díj magasabb 30%-kal, mint a piaci viszonyoknak megfelelő reális bérleti díj.

Az elsőfokú bíróság a jelentős érdeksérelem szempontjából a reális piaci bérleti díj összegét tartotta döntőnek, amelynek tárgyában szakértői bizonyítást folytatott le.

A bizonyítékok értékelése körében kifejtette, hogy nem alapíthatott ítéleti rendelkezést a felperesek megbízásából magánszakértői véleményt adó [REDACTED] igazságügyi ingatlanforgalmi szakértő szakvéleményére és kiegészítésére, mert a felperesekkel fennállt megbízási jogviszonyára tekintettel nem volt várható tőle elfogulatlan véleményadás, és kizárólag a felperesek által szolgáltatott, általuk vizsgálni kért összehasonlító adatok alapján alakította ki a szakmai álláspontját.

A közjegyzői szakértői előzetes bizonyítási eljárás során véleményt adó [REDACTED] igazságügyi szakértő szakvéleményét és annak kiegészítésére benyújtott nyilatkozatait sem vette figyelembe.

A perben kirendelt [REDACTED] igazságügyi ingatlanforgalmi szakértő alap- és kiegészítő véleményét az elsőfokú bíróság azért nem fogadta el, mert a szakértő ugyan a piaci összehasonlító módszerrel határozta meg a reális bérleti díjat, de az értékelése során több albérleti szerződést is összehasonlító adatként vett figyelembe, mert az volt az álláspontja, hogy az albérleti díjak valóságosabban tükrözik a piaci viszonyokat, mint a bérleti szerződések. A szakértő e szakmai álláspontját nem támasztotta alá. E vonatkozásban [REDACTED] kirendelt szakértő és [REDACTED] magánszakértő véleménye aggályossá tette a szakvéleményét.

[REDACTED] szakértők nemcsak abban értettek egyet, hogy a reális bérleti díj a piaci adatok összehasonlító elemzésén alapuló módszerrel határozható meg, hanem abban is, hogy ha rendelkezésre állnak a felperesek ingatlanával összehasonlítható bérleti szerződések, úgy azokat kell – megfelelő korrekció alkalmazása mellett – felhasználni összehasonlító adatként.

8./ Az elsőfokú bíróság az összehasonlító adatok mennyiségét és megfelelőségét szakkérdésnek tartotta és [REDACTED] szakértő álláspontját fogadta el, amely szerint a piaci bérleti díjat három fő tényező határozza meg: az ingatlan jogi helyzete, az ingatlan közigazgatási, ingatlangazdasági, illetve mikropiaci környezete és az ingatlan természetbeni jellemzői. Kizárólag azok az adatok tekinthetők piaci bérleti díjnak, amelyek megfelelnek a piaci bérleti díj nemzetközileg elfogadott definíciójának, és a piaci bérleti díj színvonalat csak azonos jogi helyzetben lévő és azonos természetbeni jellemzőkkel rendelkező ingatlanok fajlagos bérleti díjaiból lehet képezni.

9./ Az elsőfokú bíróság álláspontja az volt, hogy a „bérleti jog átruházása” és a „megállapodás” jogcímen történő bérbeadások esetén is a két fél megállapodása szabta meg a bérleti díj összegét. Rámutatott továbbá, hogy a Rendelet szerint a bérleti jog ellenértékének megfizetése nélkül, maximum 5 éves határozott idejű, illetve 1 éves időtartamú határozott idejű bérleti szerződések köthetők. Ezek a szerződések nem hosszabbíthatók meg és a bérleti jog nem átruházható, a helyiség nem cserélhető, albérletbe sem adható. A bérleti jog ellenértéket megfizető bérlők esetében viszont a bérbeadó határozatlan idejű, 10-15 éves felmondási moratóriumot vállaló szerződéseket kötött, és a bérleti jog a bérbeadó hozzájárulásával átruházható, a helyiség cserélhető, albérletbe adható. Az alperes éves beszámolóiban szereplő adatok szerint a bérleti piacon 2013. január 1. és 2017. december 31. közti időszakban 134 db bérleti jogot értékesítettek.

10./ [REDACTED] G.40.128/2017/85-86. számú szakvéleményét az elsőfokú bíróság a 88., 117., 128., 150., 167. 178., 231., 285., 287., 292., 301. és 304. sorszámú módosításokkal és pontosításokkal fogadta el ítélezése alapjául. A Pp. 182. § (2) és (3) bekezdésében foglaltak figyelembevételével a szakvéleményt aggálytalannak ítélte. Kiemelte, hogy a szakértő kiegészített, pontosított megmagyarázott szakvéleménye nem mellőzte a szakirodalmi ismereteket és hivatkozásokat. A szakértő módszertana a szakirodalomnak megfelelő volt. A szakvéleményét kellőképpen indokolta, számításokkal alátámasztotta, megmagyarázta.

Az elsőfokú bíróság – megalapozatlan – álláspontja az volt, hogy [REDACTED] ismertette mindazokat az adatokat, körülményeket, amelyek jelentősek voltak a szakvélemény kialakításnál.

A felperesek ehhez képest tételesen megjelölték, hogy [REDACTED] a ténymegállapításhoz szükséges adatok keletkezését, forrását nem jelölte meg.

11./ Az elsőfokú bíróság a felperesek újabb ingatlanforgalmi szakértő kirendelésére előterjesztett indítványát és a tanúbizonyítási indítványát, mint szükségtelent – megalapozatlanul és jogszabályellenesen elutasította.

➤ **Másodfokú bíróság ítélete – Szegedi Törvényszék 4.Gf.40.073/2020/16**

12./ Az I., III., IV. és helyesen IX. rendű felperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú ítélet nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett rendelkezéseit helybenhagyta.

A másodfokú eljárásban releváns tényként vette figyelembe, hogy a 2010-2017. közötti időszakban jelentős (7 év átlagában mintegy 3,5%) gazdasági növekedés következett be. Az alperes bérleti díjbevétele a 2013. december 31. és 2017. december 31. közötti időszak átlagában 0,4%-kal csökkent. A bérleti piac ebben az időszakban stagnált. A visszaadott bérlemények bérbeadott bérleményekhez viszonyított aránya a belvárosban 2013-ban 5,6%, 2014-ben 4,1%, 2015-ben 5,2 % volt. A belváros azon részén, ahol a felperesek bérleményei is vannak, a 2011. és 2018. közötti időszakban csekély számban fordult elő üresen álló üzlethelyiség.

Megalapozatlanul állapította meg a másodfokú bíróság a becsatolt okiratok és az alperes nyilatkozata ellenére, hogy “Üresedés hiányában pályázati kiírásra csak néhány esetben került sor.”

Ellentétben a másodfokú bíróság ítéletével egyértelműen, számszakilag levezetetten megállapítható volt, hogy a belvárosi frekvenciált részein 2013. és 2018. közötti időszakban az előző évekhez vagy a perbeli bérlemények bérleti díjaihoz viszonyítva csak jóval alacsonyabb bérleti díjon lehetett bérbe adni az üzlethelyiségeket. A perbeli helyiségek vonatkozásában megállapítható, hogy a pályázott üzletek fajlagos bérleti díja magasabb a „bérleti jog átruházással” vagy „megállapodással” bérbeadott üzletekénél. Megalapozatlanul állapította meg a másodfokú bíróság, hogy megállapítható volt, hogy a hosszú távú, akár 15-20 évig fennálló szerződések esetén a bérleti díjak a határozott idejű, rövid távra szóló bérleti szerződésekhez viszonyítva lényegesen alacsonyabb összegben kerülnek meghatározásra.

13./ A másodfokú bíróság álláspontja szerint a felperesek a fellebbezésben alaptalanul hivatkoztak arra, hogy az elsőfokú bíróság nem merítette ki a kereseti kérelmüket, mert nem bírálta el a 2019. január 1-től kezdődő időszakra előterjesztett díjleszállítási igényt.

14./ A felpereseknek azt a hivatkozását sem ítélte alaposnak, hogy az elsőfokú bíróság nem indokolta a bizonyítási indítványaik mellőzését. Alaptalanul mutatott rá a másodfokú bíróság, hogy az elsőfokú ítélet [100] bekezdése tartalmazza, miért mellőzte a bíróság a tanúbizonyítás lefolytatását.

A fellebbezés bizonyíték-értékelést és érdemi döntést érintő hivatkozásai kapcsán a másodfokú bíróság kiemelte: a perbeli jogvita eldöntése szempontjából lényegi és meghatározó kérdés volt a felperesi bérlemények reális bérleti díjának meghatározása, amely mindegyik fél által elismerten szakkérdés volt. Vizsgálta, hogy az elsőfokú bíróság helyesen értékelte-e a szakértők és a magánszakértő véleményét.

Okiratellenesen állapította meg a másodfokú bíróság, hogy az elsőfokú bíróság szakértőként kezelte a magánszakértőt, nemcsak olyan személyként, mint aki a felperesek szakkérdésben elfoglalt szakmai álláspontját tolmácsolja. A perben kirendelt szakértők véleményével ütköztette a magánszakértő véleményét. A tárgyaláson tisztázó kérdéseket tett fel részére a szakvélemények közötti ellentmondás feloldása érdekében. A magánszakértő írásban is nyilatkozott [REDACTED] szakvéleményére és azt a bíróság továbbította a szakértőnek nyilatkozattétel céljából.

Az elsőfokú bíróság bizonyíték-értékelése ellentmondásos, mert elfogultsága okán kirekesztette [REDACTED] szakvéleményét.

A másodfokú bíróság kiemelte, hogy a bizonyítékok bizonyító erejének megítélése a bizonyítékok bírói mérlegelése körébe tartozik. A mérlegelés köre ugyanakkor tágabb a bizonyítás körénél. A bíróság a Pp. 206. § (1)-(2) bekezdése értelmében a peranyag és a tárgyalás egészének értékelésével állapítja meg a tényállást.

A másodfokú bíróság megállapította, hogy valamely bizonyíték bizonyító erejének kétsége vagy a szakértő, magánszakértő elfogultságának, érdekeltiségének felmerülése nem adhat alapot az adott bizonyíték kirekesztésére. Az ilyen bizonyítékot is érdemben mérlegelni kell, és a többi bizonyítékkal egybevetve kell állást foglalni arról, hogy fennáll-e a bizonyító ereje. Erre tekintettel az elsőfokú bíróság elfogultságra hivatkozással nem zárhatta ki a magánszakértő véleményét.

A másodfokú bíróság indokolása szerint együttesen értékelte a per során beszerzett okirati bizonyítékot (alperesi mérleg), a szakértői véleményeket és a magánszakértői véleményt, és így

is az elsőfokú bíróság érdemi döntésével azonos következtetésre jutott. Rámutatott arra, hogy a Ptk. 241. § alkalmazása során a bíróságnak a szerződő felek érdekeinek együttes és kölcsönös mérlegelése alapján kell állást foglalnia abban a kérdésben, hogy a bekövetkezett lényeges érdeksérelem orvosolható-e a szerződés módosításával úgy, hogy a módosítás a másik felet ne sújtsa egyoldalú, a körülmények változása által kiváltott sérelmet meghaladó mértékű hátránnyal, és ne sértse a szerződéses egyenértékűség elvét. A szerződésmódosítás célja a megbomlott értékegyensúly helyreállítása. A bíróságnak a feleket olyan helyzetbe kell hoznia, hogy a szerződéses egyenértékűség fennmaradjon (BDT2012. 2769). A kivételes bírósági beavatkozáshoz szükséges érdeksérelem akkor éri el a lényeges mértéket, ha olyan súlyú, hogy megállapítható: a felek a megváltozott körülmények között az eredeti tartalommal nem kötötték volna meg a szerződésüket.

15./ A másodfokú bíróság szerint nem volt figyelmen kívül hagyható az alperes 2013. évre vonatkozó üzleti beszámolója sem, amelyben felvetette a bérleti díjak mintegy 30%-os csökkentését, ugyanakkor kijelentette, hogy gazdálkodó szervezetként ilyen mértékű bevételkiesést nem tud kigazdálkodni.

16./ A peradatok mellett a másodfokú bíróság nem tartotta indokoltnak a szakértői bizonyítás folytatását, mert az alap-konceptióbeli különbségek miatt a Pp. talaján kialakult joggyakorlat szerinti egyező, ellentmondásoktól mentes szakértői állásfoglalások megtétele a már kirendelt szakértőktől és a magánszakértőtől nem várható. Alaptalanul állapította meg a másodfokú bíróság, hogy nem vinné előrébb a bizonyítást egy újabb szakértő kirendelése sem tekintettel arra, hogy a bíróság szakmai kérdésben a szakértőt nem utasíthatja, nem szabhatja meg számára, hogy az értékmeghatározás során milyen típusú szerződések adatait vegye figyelembe.

A másodfokú bíróság arra következtetett, hogy a perbeli szakértői vélemények alapján a felperesek szerződéseiben kikötött bérleti díjak vagy megegyeznek a szakértői meghatározás szerinti reális bérleti díjjal vagy annál alacsonyabbak. ██████████ magánszakértő véleményében meghatározott fajlagos bérleti díjak sem igazolják, hogy a felperesek bérleti díjai olyan lényeges mértékben meghaladták az általa meghatározott reális piaci bérleti díjak összegét, amely a bírói szerződésmódosítást indokolttá tevő lényeges, súlyos érdeksérelmet jelent a felperesek számára.

17./ A másodfokú bíróság úgy ítélte, hogy a felperesek érdekében álló bizonyítási eljárás során a bizonyosság szintjén nem volt igazolható a felpereseket ért lényeges és súlyos érdeksérelem, amely lehetővé tette volna a szerződés bírói módosítását, így az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta, a felperesek további bizonyításra vonatkozó indítványa teljesítésének mellőzésével.

➤ **Kúria döntése és jogi indokai - Kúria Pfv.V.20.718/2021/6**

18./ A Kúria álláspontja szerint a jelen ügyre irányadó rPp. (továbbiakban: Pp.) 273. § (5) bekezdése szerint a kérelmet nem lehet megváltoztatni. A Pp. 275. § (1) bekezdése pedig tiltja a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételét.

A Kúria megalapozatlanul rögzítette, hogy e jogszabályi rendelkezések nem tették lehetővé annak figyelembevételét, hogy a III. rendű felperes a Pf.4. sorszámú beadványban megjelölt megsértett jogszabályi rendelkezésként a Pp. 206. § (1) bekezdését, és hivatkozott egy másik perben adott szakértői nyilatkozatra.

Már most előadjuk, hogy a Pp. 206. § (1) bekezdésére vonatkozó érvelésünk igenis – jogszabály megjelölésével együtt – már a felülvizsgálati kérelmünkben szerepelt. A Pf. 4. sorszám alatti beadvány csupán egy, a Kúria munkáját segítő, összegző beadvány volt, s nem tartalmazott olyan érvet, hivatkozást, melyre már a felülvizsgálati kérelmünkben ne hivatkoztunk volna.

19./ A Kúria kiemelte továbbá, hogy a Pp. 270. § (2) bekezdése a jogerős ítélet felülvizsgálatát jogszabálysértés esetén teszi lehetővé. A felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő kötelező tartalmi kellékei a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja [Pp. 272. § (2) bekezdés]. Ezen együttes törvényi feltételeknek a fél akkor tesz eleget, ha egyrészt a megsértett jogszabályhelyet **konkrétan megjelöli, másrészt pedig a hivatkozott jogszabálysértést tartalmilag is körülírja, az arra vonatkozó jogi álláspontját kifejti, vagyis, ha a jogszabálysértésre való hivatkozás indokait is ismerteti.**

20./ A felperesek a rendkívüli perorvoslatukat megalapozó jogsértést abban határozták meg, hogy a másodfokú bíróság nem döntött valamennyi kereseti kérelemről; a bizonyítás eredményét okszerűtlenül, logikátlanul, hiányosan mérlegelte; olyan szakkérdésekben foglalt állást, amelyeket adekvát szakvélemény nem támasztott alá; nem tett eleget az indokolási kötelezettségének; nem rendelt ki új szakértőt; a másodfokú eljárásban előadott új bizonyítékok vett figyelembe; nem értékelt, hogy az alperes nem tett eleget a bérleti díj módosítására vonatkozó jogszabályi előírásnak; tévesen ítélte meg, hogy az esetükben nem állnak fenn a bírói szerződésmódosítás feltételi.

A Kúria a hivatkozott jogsértések közül azonban csak azokat vizsgálhatta érdemben, amelyek vonatkozásában álláspontja szerint a felperesek konkrét jogszabályi rendelkezést is megjelöltek.

Rögzítjük, hogy a felperesek valamennyi, a felülvizsgálati kérelemben nevesített jogsértés vonatkozásában érdemi jogi érvelést adtak elő, a vonatkozó jogszabályhelyet a felülvizsgálati kérelem tartalmazta.

21./ A Kúria rögzítette azt is, hogy a felülvizsgálatnak csak a felülvizsgálati kérelemben megjelölt az a téves jogi álláspont vagy mulasztás lehetett az alapja, amely az eljárás korábbi szakaszaiban is a per tárgya volt. Amely kérdéssel a korábban eljáró bíróságok erre irányuló kérelem hiányában nem foglalkozhattak, azzal kapcsolatban jogszabálysértést sem követhettek el.

22./ A Kúria – téves – álláspontja az volt, hogy a felperesek a felülvizsgálati kérelemben sérelmezték, hogy a másodfokú bíróság döntése nem merítette ki teljeskörűen a kereseti igényeket, de nem jelölték meg megsértett jogszabályi rendelkezésként sem az ítélet teljességének követelményét kifejező Pp. 213. § (1) bekezdését, sem a fél által előadott kérelem és nyilatkozat tartalom szerinti megítélését előíró Pp. 3. § (2) bekezdését, ezért a hivatkozott jogsértést a Kúria nem vizsgálhatta.

A Kúria téves álláspontja az volt, hogy a felperesek nem hivatkoztak az alperes Rendeleten és szerződésen alapuló szerződésmódosítási kötelezettségére, ezért a Kúria a felülvizsgálati kérelemnek a Rendelet 6. § (1), (4) bekezdésével kapcsolatos hivatkozásait sem vizsgálhatta.

Rögzítjük, hogy mind a fellebbezésünk (15. oldal), mind pedig a felülvizsgálati kérelmünk (6. oldal 4. pont – szó szerint mindkét jogszabályhely, 53. oldal) tartalmazta ezeket a hivatkozásokat.

23./ Az egységes elbírálás, a tisztességes eljárás és a jogegyenlőség követelményét sértve állapította meg a Kúria, hogy fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett a II. rendű felperes kereseti kérelmével kapcsolatos döntés, így a Pp. 271. § (1) bekezdés a) pontja alapján e körben nem volt helye felülvizgálatnak, ezért az ezzel összefüggő kérdéseket sem vizsgálhatta a Kúria.

24./ A Kúria – ellentétben a kialakult és egységes joggyakorlattal – rögzítette, hogy a felperesek a felülvizsgálati kérelemben azt is sérelmezték, hogy a bíróság ██████████ szakértő aggályos, megalapozatlan szakvéleményére alapította az ítéletét, ██████████ szakértő mindenben megalapozott szakértői véleményét figyelmen kívül hagyta, az erre irányuló indítványuk alapján nem rendelt ki új szakértőt. A felperesek azonban a felülvizsgálati kérelmükben nem jelölték meg megsértett jogszabályi rendelkezésként a Pp. 182. § (3) bekezdését, így a Kúria a csupán szövegesen körülírt jogszabálysértést nem vizsgálhatta.

A Kúria ezen megállapítása tehát azt jelenti, hogy a megsértett jogszabályi rendelkezést szövegesen a felperesek körülírták, csupán nem jelölték meg a konkrét jogszabályhelyet.

Már most előadjuk, hogy kialakult joggyakorlat és évtizedes ítélkezés támasztja alá, hogy amennyiben a felülvizsgálati kérelemben a jogszabályhely körülírással szerepel, annyiban azt a Kúriának érdemben vizsgálnia kell.

25./ A Kúria – ellentétben a kialakult és egységes joggyakorlattal – rögzítette, hogy a felperesek hivatkozásával szemben a jogerős ítélet szakvéleményeken alapul. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság téves álláspontjával ellentétben a ki nem zárható magánszakértői véleményt is alapul véve vonta le a jogi következtetését. A Pp. 206. § (1) bekezdése alapján együtt mérlegelte a szakvéleményt, a magánszakvéleményt és a perben beszerzett okirati bizonyítékot. A bizonyítás eredményének felülmérlegelésére azonban a felülvizsgálati eljárásban nem volt mód, mert a felülvizsgálati kérelemben a felperesek – ugyan kifejtették ennek szükségességére vonatkozó álláspontjukat –, de nem hívták fel megsértett jogszabályi rendelkezésként a Pp. 206. § (1) bekezdését.

Ugyanezen az alapon rögzítette a Kúria, hogy a bizonyítékok együttes mérlegelése, összevetése alapján jutott arra a következtetésre, hogy nem volt igazolható a felpereseket ért lényeges és súlyos érdeksérelem, amely lehetővé tette volna a szerződés bírói módosítását. Miután azonban a bizonyítás eredményének mérlegelését szabályozó Pp. 206. § megsértésére a felperesek nem hivatkoztak, a felülvizsgálati eljárásban nem volt vizsgálható a bíróság mérlegelési tevékenysége.

Ehelyütt megjegyezzük, hogy nem csupán arról van szó, hogy a felperesek körülírták a jogszabályt, mint ahogyan azt a Kúria döntése is rögzíti, hanem a Kúria által “hiányolt” Pp. 206. §-a több helyen is szerepel a felülvizsgálati kérelmünkben:

- 17. oldal 1. bekezdés
- 17. oldal 3. bekezdés
- 41. oldal 5. bekezdés

26./ Mindent egybevetve a Kúria megállapította, hogy a felülvizsgálati kérelem alaptalan. A Kúria a felülvizsgálati eljárás eredményeként megállapította, hogy a felperesek által megjelölt és érdemben vizsgálható okból a jogerős ítélet nem jogszabálysértő.

B. Jogorvoslati lehetőségek kimerítése

27./ Előadjuk, hogy a felperesek az őket ért érdeksérelem orvoslása iránt a Szegedi Járásbíróságon peres eljárás kezdeményeztek, mely eljárásban a Szegedi Járásbíróság 4.Gf.40.055/2020/20 ügyiratszámú ítéletével elutasította a kereseti kérelmüket.

Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben fellebbezést nyújtottak be, mely másodfokú eljárásban a Szegedi Törvényszék a 4.Gf.40.073/2020/16 ügyiratszámú ítéletével az elsőfokú bíróság elutasító ítéletét helybenhagyta.

A felperesek törvényes határidőn belül felülvizsgálati kérelmet nyújtottak be, mely eljárásban a Kúria a Pfv.V.20.718/2021/6 ügyiratszámú ítéletével a Szegedi Törvényszék jogerős ítéletét hatályában fenntartotta.

Nyilatkozunk, hogy sem felülvizsgálati, sem perújítási eljárás nincs folyamatban. Az Indítványozók a jogorvoslati lehetőségeiket már kimerítették, további jogorvoslati lehetőség nincs biztosítva számukra.

C. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának határideje

28./ Nyilatkozunk, hogy a Kúria Pfv.V.20.718/2021/6 ügyiratszámú ítéletét a felperesek jogi képviseletében eljáró ██████████ Ügyvéd 2022. február 24. napján kapta kézhez, így jelen alkotmányjogi panaszunk az Abtv. 30. § (1) bekezdésében biztosított 60 napos határidőn belül benyújtottnak tekinthető.

Alkotmányjogi panaszunkat az elsőfokon eljáró Szegedi Járásbírósághoz, papír alapon, 3 egymással mindenben megegyező eredeti példányban nyújtottuk be ajánlott, tértivevényes küldemény formájában, melyet 2022. április 25. napján adtunk postára. Mindemellett jelen alkotmányjogi panaszunkat a P23-as nyomtatványon elektronikus úton is benyújtottuk.

D. Az indítványozók érintettségének bemutatása

29./ Előadjuk, hogy valamennyi indítványozó a peres eljárás megindításakor az alperesi pozícióban lévő ██████████-vel állt szerződéses kapcsolatban, mely kapcsolat az ██████████ esetében mind a mai napig, az ██████████ esetében 2021. február 09. napjáig, ██████████ esetében pedig (jogelődjével kötött engedményezési megállapodás alapján) 2021. július 23. napjáig fennállt.

Amennyiben a Tisztelt Alkotmánybíróság az indítványozók álláspontjának helyt ad, s a vitatott ítéleteket megsemmisíti, annyiban a felperesek pernyertessége esetén a felperesek bérleti díja a perbeli időszakban kb 30%-kal csökken, így a felpereseknek az alperessel szemben a csökkentés mértékével megegyező megtérítés iránti igénye keletkezik.

Ez az igény az indítványozók lényeges és jogos gazdasági érdekeit érinti, valamennyi indítványozóra nézve valamennyi érintett bírói döntés rendelkezést tartalmaz, akiknek jogára a bíróságok döntései kiterjednek.

Az [REDACTED] és az [REDACTED] vonatkozásában panaszunk mellékleteként csatoljuk e két gazdasági társaság cégkivonatát is.

30./ Alkotmányjogi panaszunk alátámasztásául hivatkozunk az Abtv. 27. § (1) bekezdésére, mely jogszabályhely az alábbiak szerint rendelkezik:

„Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés

a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és

b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.”

Hivatkozunk továbbá az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontjára, valamint (3) bekezdésének b) pontjára az alábbiak szerint:

- 24. cikk (2) bekezdés d) pont:

„Az Alkotmánybíróság (...) alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját;”

- 24. cikk (3) bekezdés b) pont:

„Az Alkotmánybíróság (...) a (2) bekezdés d) pontjában foglalt hatáskörében megsemmisíti az Alaptörvénnyel ellentétes bírói döntést;”

E. Annak bemutatása, hogy az állított alapjogsérelem a bírói döntést érdemben befolyásolta, vagy a felmerült kérdés alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés

31./ Nyilatkozunk, hogy jelen alkotmányjogi panaszunkat elsődlegesen a Kúria Pfv.V.20.718/2021/6 ügyiratszámú ítélete kapcsán – az elsőfokú és másodfokú döntésekre is kiható hatállyal – az Abtv. 29. § első fordulata alapján, tehát a bírói döntést érdemben befolyásoló alkotmányellenességre hivatkozással nyújtjuk be.

Másodlagosan azonban hivatkozunk arra, hogy a jelen alkotmányjogi panaszunkban felvetett jogsértések alkalmasak lehetnek arra is, hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként fogadja be panaszunkat a Tisztelt Alkotmánybíróság.

Abtv. 29. §- az alábbiak szerint rendelkezik:

„Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.”

Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását (pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20],

34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]). A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.

Figyelembe véve az alkotmányjogi panasz eljárás befogadási szűrőrendszerének már áttekintett elemeit, az Abtv. 29. § szerinti vizsgálat tárgyát egyedül az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel kapcsolatos azon indítványelemünk képezi, amely szerint a Kúria elmulasztotta a felülvizsgálati kérelmünkben megjelölt, illetve kellő körülírással szerepeltetett jogszabályi hivatkozással kapcsolatos érveink érdemi vizsgálatát, illetve az, hogy a Kúria ezzel kapcsolatos indokolása iratellenes és okszerűtlen eredményre vezetett.

Alkotmányjogi panaszunk jelen fejezetében ismertetjük azokat a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenes körülményeket, illetve bemutatjuk azon alapvető jelentőségű alkotmányjogi jelentőségű kérdéseket, amelyekre alkotmányjogi panaszunk épül, míg ezekre utalással alkotmányjogi panaszunk későbbi fejezetében adjuk elő azt az alkotmányjogi releváns érvelést, ami az indítványozóknak az Alaptörvényben biztosított tisztességes eljáráshoz való jogsérelmét tartalmazza.

Jelen alkotmányjogi panaszunk a Kúria döntése kapcsán az alábbiak szerint megjelölt, a **bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet és alapvető jelentőségű alkotmányjogi jelentőségű kérdést** veti fel:

a. Bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség:

A Kúria okiratellenesen rögzítette az ítéletében, hogy a felperesek nem jelölték meg a felülvizsgálati kérelemben, illetve a fellebbezésben a Pp. 206. § (1) bekezdését, illetve nem jelölték meg Szeged Megyei Jogú Város Közgyűlésének az önkormányzat tulajdonában lévő nem lakás céljára szolgáló helyiségek bérbeadásáról szóló 15/2000. (III. 31.) Kgy. rendelet (továbbiakban: Rendelet) 6. § (1) és (4) bekezdéseit.

Ehhez képest a felperesek a **Pp. 206. § (1) bekezdését** a felülvizsgálati kérelem alábbi helyein jelölték meg:

- 17. oldal 1. bekezdés
- 17. oldal 3. bekezdés
- 41. oldal 5. bekezdés

A felperesek a **Rendelet 6. § (1) és (4) bekezdéseit** a fellebbezés és a felülvizsgálati kérelem alábbi helyein jelölték meg:

- fellebbezés 15. oldal
- felülvizsgálati kérelem 6. oldal 4. pont – szó szerint mindkét jogszabályhely, 53. oldal

A Kúria tehát okiratellenesen, valótlanul hivatkozik arra, hogy e jogszabályhelyek nem voltak megjelölve, így az azokra alapított jogsérelmet nem is vizsgálta.

Az alapjogsérelmet tehát abban áll, hogy amennyiben a Kúria érdemben áttekintette volna a felperesi fellebbezést és felülvizsgálati kérelmet, akkor láthatta volna, hogy valamennyi jogszabályhely megjelölésre került.

Ezen eljárás sérti az indítványozóknak a tisztességes eljáráshoz fűződő jogát, ugyanis a tisztességesen eljáró bíróságnak értékelnie kellett volna a felperesek által

megjelölt jogszabályhelyeket, melyek értékelése esetén a felperesek felülvizsgálati kérelmében kérelmezett tartalmú döntés születhetett volna.

Így a felperesekre az általunk állított alaptörvény-ellenesség a bírói döntést érdemben befolyásolta.

b. Bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség:

Ugyanez igaz a Pp. 182. § (3) bekezdés vonatkozásában is, ahol a Kúria rögzítette, hogy a felperesek a megsértett jogszabályi rendelkezést szövegesen körülírták, csupán nem jelölték meg a konkrét jogszabályhelyet. Egységes a bírói gyakorlat a tekintetben, hogy a jogszabálysértés konkrét megjelölésének hiánya nem vezet elutasításhoz, ha a jogszabályhely szám szerint, paragrafus szerint nem, de szövegesen körülírásra kerül.

Hivatkozunk a Kúria joggyakorlat-elemző csoportjának véleményére (2014.El.II.JGY.1/2. a Kúria nem érdemi határozatai, I. A Joggyakorlat-Elemző Csoport működésének általános kérdései), mely szerint:

„A jogszabálysértés konkrét megjelölésének hiánya akkor nem vezet elutasításhoz, ha jogszabályhely szerint nem, de szövegesen pontosan körülírva megjelölésre kerül (pl. a Pp. 206. § (1) bekezdésének megsértése megjelölése helyett a fél azt írja: „A bíróság a bizonyítékokat okszerűtlenül mérlegelte, iratellenes tényállást állapított meg, ezért törvénysértően jutott arra a következtetésre hogy....”)”

E követelménynek a felperesi felülvizsgálati kérelem – a Kúria döntésében foglaltak alapján is maradéktalanul megfelelt.

Hivatkozunk a panasszal érintett Kúria határozat (67) pontját, mely szerint:

“A felperesek azonban a felülvizsgálati kérelmükben nem jelölték meg megsértett jogszabályi rendelkezésként a Pp. 182. § (3) bekezdését, így a Kúria a csupán szövegesen körülírt jogszabálysértést nem vizsgálhatta.”

E megállapítás bizonyítja, hogy a felperesek eleget tettek a joggyakorlat szerinti követelménynek, ugyanis a jogszabálysértést szövegesen körülírták.

Álláspontunk alátámasztásául hivatkozunk a Kúria 2022. február 22. napján kelt ítéletének (34) pontjában foglalt megállapításra, mely szerint:

„A fellebbezést tartalmával szemben a gyakorolni kért felülbírálati jogkör tekintetében (Pp. 371. § (1) bekezdés c) pont, 369. §) nem elvárás az idevágó pontos jogszabályhely megjelölése, elegendő annak szöveges előadása és indokainak kifejtése.”

E követelménynek a felperesek felülvizsgálati kérelme, illetve fellebbezése maradéktalanul megfelelt.

c. Alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés

A jelen pont a. és b. alpontjaihoz kapcsolódóan másodlagosan hivatkozunk arra, hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés az, hogy

- **Megfelel-e a tisztességes eljáráshoz való alkotmányos alapjognak az, ha a bíróság a peres fél beadványában egyértelműen megjelölt, avagy a bírói gyakorlat szerint egyöntetűen elfogadott módon szövegesen körülírt jogszabályhely megjelöléssel szemben azt állítja, hogy a fél nem jelölte meg, nem írta körbe a jogszabályhelyet?**
- **Megállapítható-e az ítéletnek a tisztességes eljáráshoz való alkotmányos alapjoggal szembeni alaptörvény-ellenessége akkor, ha a fél által benyújtott fellebbezésben, felülvizsgálati kérelemben a Kúria megállapításával szemben egyértelműen megállapítható, hogy a fél megjelölte a szükséges jogszabályhelyeket, illetve megfelelő módon szövegesen körülírta a jogszabályhelyet?**

d. Bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség:

Mind a fellebbezésünkben, mind pedig a felülvizsgálati kérelmünkben érveltünk azzal, hogy [REDACTED] az elsőfokú eljárásban olyan bérleti szerződések adatait hivatkozta, amely **bérleti szerződéseket az alperes a felperesi többszöri, egyértelmű bizonyítási indítvány ellenére sem csatolt be, s e bizonyítási indítványnak az eljáró bíróság nem adott helyet, e bizonyítási indítvány elutasítását a bíróság nem jelölte meg.**

Ugyanez igaz a [REDACTED] szakvéleményében, további szakértői nyilatkozatában szereplő valamennyi bérlemény bérleti jogviszonya kapcsán a bérleti jogviszony valódi fennállása kapcsán előterjesztett bizonyítási indítványokra is. A felperesek többször indítványozták, hogy a bíróság kötelezze az alperest, hogy csatolja be [REDACTED] szakértő szakvéleményében és további szakértői nyilatkozataiban szereplő bérlemények vonatkozásában azokat a bizonylatokat, melyek a bérleti díj megfizetését igazolják.

Ebben az esetben lett volna ellenőrizhető, hogy a perben kirendelt igazságügyi szakértő nem csupán „hasraütésszerűen”, az ellenérdekű fél egyoldalú bemondása alapján használt fel összehasonlító adatokat, hanem ténylegesen, bizonyítékkal alátámasztottan készített szakvéleményt, szakértői nyilatkozatot.

Mindazt azért tartjuk a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességnek, mert a tisztességes eljáráshoz való jogot sérti az, hogy az ítélező bíróságok egy visszaellenőrizhetetlen, valótlán adatokon alapuló szakvéleményt, szakértői nyilatkozatot fogadnak el ítéletük alapjául, holott ezzel szembeni bizonyítási indítványt a felperesek több alkalommal is előterjesztettek.

IV. rendű felperes pl. a 2020. június 29. napján kelt beadványában, s annak mellékleteiben részletesen bemutatta, ismerte és csatolta is azokat az okirati bizonyítékokat, miszerint [REDACTED] hibás, helytelen, hiányos és valótlán adattartalommal bírói szakvéleményeket, szakértői nyilatkozatokat tett.

A felperesek tételesen alátámasztották, hogy [REDACTED] hibás, helytelen és valótlan adatokat használt fel.

e. Alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés:

A jelen pont d. alpontjához kapcsolódóan másodlagosan hivatkozunk arra, hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés az, hogy

- **Megfelel-e a tisztességes eljáráshoz való alkotmányos alapjognak az, ha a bíróság a bizonyításra kötelezett fél által kétségbe vont szakértői véleményben foglalt adat valóságtartalmának igazolására terjeszt elő bizonyítási indítványt, mely indítvány a bíróság negligál, érdemi indokolás nélkül el sem bírál?**
- **Megfelel-e a tisztességes eljáráshoz való alkotmányos alapjognak az, ha a bíróság az ügydöntő érdemi határozatában olyan okból utasítja el a felperesi kereseti kérelmet bizonyítatlanság okán, melyre vonatkozóan a felperes szükséges és indokolt, nélkülözhetetlen bizonyítási indítványt terjesztett elő?**

f. Bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség:

Álláspontunk szerint a **bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség** az, hogy egyik fent hivatkozott bírói fórum sem a kereseti kérelem keretein belüli döntést hozott.

A periratokból megállapítható, hogy a felperesek nem 2018. december 31. napi záró időhatállyal terjesztették elő a keresetüket.

Kétségtelen tény, hogy az eljárás során a felperesek módosították a keresetüket, azonban a mindenkor ítélező bíróságok előtti utolsó joghatályos kereseti kérelem szerint a 2018. évre vonatkozóan a záró időpontot nem jelölték meg.

Okiratellenes tehát, miszerint a felperesek 2018. december 31. napjáig kérték módosítani a bérleti szerződéseket.

A felperesi módosított kereseti kérelem ugyanis évekre lebontva tartalmazta a konkrét és pontos kereseti kérelmet azzal, hogy a 2017. évet illetően a felperesek keresete 2017. január 01. napjától kéri a bérleti díj leszállítását. A felperesi kereseti kérelem tehát nem zárt végű, a felperesi keresetek nem 2018. december 31. napjával zárulnak. Nyitott időintervallum, mely megköveteli, hogy az ítélező bíróság az elhúzódó pertartamot is figyelembe véve ne zárja le a vizsgálódást 2018. december 31-el.

Ennek tényét a 4.G.40.128/2017/31 sorszám alatti tárgyalási jegyzőkönyv 2. oldal utolsó bekezdése támasztja alá.

g. Bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség:

[REDACTED] magánszakvéleménye ismeretében mind az elsőfokú, mind pedig a másodfokú bíróság, mind pedig a Kúria volt abban a helyzetben, hogy a felperesi kereseti kérelemnek helyt adjon.

██████████ a 39. sorszám alatti szakvéleményének 9. oldalán megerősítette, hogy ██████████ magánszakértői véleményében a korrekciós tényezők alapvetően alkalmasak az eltérő értékképző elemek korrigálására.

A magánszakértő véleményét legalább olyan okirati bizonyítéknak kellett volna tekinteni, mely ██████████ szakvéleményét aggályossá teszi. Ez pedig akadályát kellett volna képezze annak, hogy bármely eljáró bíróság ítéleti bizonyossággal döntést hozzon az ügyben, hiszen lényeges és releváns szakkérdésekben a szakértők között diszharmónia alakult ki.

Ilyen helyzetben pedig az eljáró bíróságnak meg kell kísérelnie az ellentmondások feloldását, melyek eredménytelensége esetén addig kell folytatni a bizonyítást, amíg egy aggálytalan szakvélemény nem áll a rendelkezésére.

Lévéen, hogy a perben szakkérdés merült fel és ██████████ magánszakvéleményét nem lehet kizárni a bizonyítékok sorából, ██████████ 39. sorszám alatti szakvéleményét a magánszakvéleménnyel összhangban értelmezve ██████████ 39. sorszám utáni önellentmondásos nyilatkozatait aggályosnak kellett volna ítélni.

Az erre vonatkozó szakmai érveket a felperesek számos beadványban az ítélező bíróságok elé tárták, melyet figyelmen kívül hagytak. Kiterjesztően értelmezve úgy gondolom, hogy a másodfokú bíróság – aggálytalan perben kirendelt szakvélemény és új szakértő kirendelés híján – szakkérdésben túlterjeszkedett a hatáskörén.

Ezt támasztja alá az, hogy ██████████ 39. sorszám alatti szakvéleménye és a későbbi nyilatkozataiban megállapított bérleti díjak között **több helyütt 25-56%-os eltérés mutatkozik.**

Álláspontom alátámasztásául hivatkozom az EBH2017.K.4. számú eseti döntésre, mely szerint:

*“A perek tisztességes lefolytatásának elve megköveteli, hogy a bíróság **a hibás, hiányos szakértői véleményt kijavíttassa, kiegészíttesse, a fél nem tudhatja meg csak az ítéletből, hogy a szakértői véleményt a bíróság alkalmatlan bizonyítási eszköznek értékelte** [1952. évi III. tv. 177. §, 182. §].*

Megalapozott és aggálytalan szakvélemény hiányában az eljáró bíróságok megfosztották a felpereseket attól az alapjoguktól, hogy a perben az általuk indítványozott, az általuk felajánlott és számtalanszor kérelmezett bizonyítási eljárást a bíróság lefolytassa, s egy aggálytalan szakvélemény alapján szülessen döntés az ügyükben.

A felperesi pervesztesség álláspontom szerint a **téves bírói mérlegelésre, a felajánlott bizonyítás jogszabálysértő negligálására és a fel nem oldott ellentétekben gazdag, önellentmondásos szakvéleményre alapított döntéshozatalra** vezethető vissza. Ez az eljárás megítélésem szerint olyan súlyos fokban sérti a felperesi törvényes jogokat és jogi érdekeket, amely az alkotmányjogi panasz tárgyát képező döntések hatályában való fenntartását lehetetlenné teszi.

h. Bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség:

Az eddig előadott álláspont szükségtelen ismétlésének elkerülésének szándéka ellenére is nélkülözhetetlennek tartom kiemelni, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének (90) pontja szerint – melyet a másodfokú bíróság és a Kúria helybenhagyott – az a bírósági álláspont, hogy [REDACTED] a 39. sorszám alatti szakvéleményben csupán elvi álláspontot kellett kifejejteni [REDACTED] szakvéleményeiről.

Ez a megállapítás **az ügy érdemére kiható, kirívóan okiratellenes és téves megállapítás, mely a Kúria ítéletének alaptörvény-ellenességét veti fel.**

A valós helyzet ehelyütt az, hogy [REDACTED] a G.40.128/2017/29 sorszám alatti kirendelő végzés 6. kérdése szerint a következő volt a feladata:

“A szakértő vizsgálja meg, mind a perben kirendelt [REDACTED] szakértő által az alapszakvéleményben vizsgált összehasonlító adatokat, a felperesek részéről vizsgálni kért és a perben kirendelt szakértő kiegészítő véleményében vizsgált összehasonlító adatokat, továbbá [REDACTED] magánszakértő alapszakvéleményében vizsgált összehasonlító adatokat és a **szakmai álláspontja alapján határozza meg egyenként, a jelen per felperesei vonatkozásában, a peresített időszakra, a felperesek bérleményeinek reális bérleti díját.**”

[REDACTED] a nevezett feladatának eleget téve **egyértelműen alátámasztotta [REDACTED] magánszakvéleményét,** valamennyi felperes vonatkozásában meghatározta a reális piaci bérleti díjakat és meghatározta az összehasonlítás és a bérleti díj számításának elveit is, mellyel **a felperesi kereseti kérelmet alátámasztó szakvéleményt adott.**

Ez [REDACTED] szakértőnek feladata volt, így a 39. sorszám alatti szakvélemény negligálása kirívóan súlyos jog hibája mindkét ítéletnek.

A bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség álláspontunk szerint abban áll, hogy az ítélező bíróságok a tisztességes eljáráshoz fűződő alkotmányos alapjoggal szembeni döntést hoztak akkor, amikor az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyták. Az elsőfokú bíróság álláspontja ugyanis a 29. sorszám alatti szakértő kirendelő végzésben az volt, hogy [REDACTED] **egyenként, valamennyi felperes vonatkozásában, a peresített időszakra vetítetten, valamennyi felperesi bérlemény esetében meg kell határoznia a reális bérleti díjakat.**

Az ítélező bíróságok az így meghatározott, felperesekre kedvező bérleti díjakat pedig teljes mértékben figyelmen kívül hagyták.

i. Bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség:

Álláspontunk szerint sérti a felperesek tisztességes eljáráshoz és a „fegyveregyenlőséghez” fűződő alkotmányos alapjogát az, hogy a per során előterjesztett bizonyítási indítványokkal összhangban [REDACTED] az 57. sorszám alatti adatkérésében felhívta az alperest, hogy konkrétan milyen adathalmaz szerinti bérleti szerződéseket csatoljon a szakértő részére, mint összehasonlító adatot.

Ennek az alperes, aki egyben egyedüli, domináns piaci szereplő a perbeli jogviszonyban, nem a szakértői adatkérésnek megfelelő szerződéseket csatolt.

Tovább súlyosítja a helyzetet, hogy az ílymódon a rendeltetésszerű joggyakorlással ellentétesen teljesített adatszolgáltatás ellenére [REDACTED] **nem megfelelő összehasonlító adatokból szakértői nyilatkozatot tett**, melyet megdöböntő módon **az ítélező bíróságok ítéletének alapjául használt, melyet a Kúria helybenhagyott.**

Hangsúlyozom, hogy [REDACTED] 57. sorszám alatti felhívásának, az alperes saját értékelési szabályzatának, bérbeadási gyakorlatának az ún. pályázatott üzlethelyiség bérlemények adathalmazára felelt volna meg. Ezen adathalmazból az alperes rendelkezett és rendelkezik mind a mai napig megfelelő adatokkal, hiszen az alperes, mint bérbeadó és a piacot uraló, quasi egyedüli bérbeadói tényező uralja, szabályozza és alakítja [REDACTED] belvárosának üzlethelyiség bérleti piacát.

Ehhez képest [REDACTED] az ítéletek alapjául szolgáló **86. és a 88. sorszám alatti nyilatkozataiban** végzett összehasonlító számítások esetében **10-15 évvel korábban kötött szerződéseket** úgy használt fel összehasonlító adatként, hogy **semmilyen korrekciót nem alkalmazott az időtényező figyelembe vételére.**

Fogalmilag is kizárt, hogy a [REDACTED] által kért 2013. év utáni szerződések piaci bérleti díjának a 2000-2008 között kötött régi bérleti jogos szerződések bérleti díjai megfeleljenek. Úgy gondolom, hogy ez a felperesi beadványok és a józan logikai szabályai szerint evidencia kellett volna, hogy legyen, mégis ebben a perben beadványok sokasága sem volt elég ennek belátásához.

Elvi élel és különös nyomatékkal hívom fel a Tisztelt Alkotmánybíróság figyelmét arra, hogy az alperes egy másik perben eljáró jogi képviselője a felperesi álláspontot alátámasztó nyilatkozatot tett, melyet valamennyi ítélező bíróság negligált. Ezen régi bérleti jogos szerződéseket az alperes másik **jogi képviselője is kizárja az összehasonlításból** [REDACTED] 2018. január 23. napján kelt nyilatkozat) Hivatkozom az alperes 2018. január 23. napján kelt, a **4.P.22.248/2016** ügyszámú perben tett nyilatkozataira az alábbiak szerint:

„Elő kívánjuk továbbá adni azt, hogy nem hasonlítható össze a bérleti jogviszonyok kialakítása a több tíz évvel ezelőtti, de még csak a 2011. gyakorlattal sem. Az élet és piaci viszonyok mára minden üzleti célú ingatlan bérbevételel pályáztatáshoz kötik.”

Ezt támasztja alá [REDACTED] kirendelt szakértő 57. sorszámú adatkérése is, melyben a kirendelt szakértő a „**2013. évtől kezdődően**” *szösszetételt* használja.

Az ugyanezen tárgykörben **4.P.22.364/2007 ügyszám alatti perben** (felperes: [REDACTED] – alperes: [REDACTED]) kirendelt igazságügyi szakértő [REDACTED] az alábbi nyilatkozatot tette:

„Az önkormányzat által felemelt díjas szerződést szinte minden bérlő „elfogadta”, mert nem volt más lehetősége, azaz két lehetősége volt, egyik az, hogy aláírja a

szerezést... Az önkormányzat ügyelt arra, hogy minden módosított és újonnan kötött szerződés azt a látszatot keltse - a tárgyalásokon és az észrevételekben tett nyilatkozatok szerint is - mintha a megállapodásuk alapján meghatározott díj az adott időpontban már „piaci” ár lenne.

Az önkormányzat által megállapított tarifa diktátum és nem piaci ár! A piaci árnak minden esetben kényszermentes körülmények között kialakult kényszermentes árnak kell lennie !!

Az összehasonlító adatul szolgáló szerződések minden ingatlana önkormányzati tulajdonban van, emiatt nem alakulhat ki a klasszikus értelemben vett piaci ár.”

██████████ kirendelt szakértőnek ez a 2007. év előtti „megállapodás” elnevezéssel megkötött szerződésekre tett nyilatkozata ugyanúgy érvényes a szintén „megállapodás” elnevezéssel megkötött 2008. év előtti szerződésekre.

Az alperes a jelen perben – szakértői felhívás ellenére – ilyen 10-15 évvel *korábban megkötött szerződéseket csatolt be és szintén azt próbálja elhithetni újból és újból, hogy az akkori bérleti díjak piaciak voltak, sőt még jelen pillanatban is azok.*

Természetesen ennek semmi valóság alapja nem lehet, mert 2010-től 2014-ig az I. övezetben összesen 2 db bérleti jogos üzlethelyiséget tudott értékesíteni az alperes. Ezt ██████████ 150. sorszám alatti nyilatkozata is megerősíti:

„Mivel 2013-ban bérleti jogra nem volt eredményes pályázat, 2014-ben két eredményes pályázat volt, 2015-től pedig már nem volt bérleti jog ellenértékre történő pályázati kiírás, ezért csak a ██████████ szám alatti helyiség bérleti szerződését volt alkalmam megvizsgálni, elemezni és a fentiek szerint „értékelni”.”

Összegezve:

A 2013. évet jóval megelőző időpontban megkötött szerződések alkalmatlanok az összehasonlításra, nem ok nélkül kérte ██████████ szakértő is az 57. sorszámú felhívásában a 2013. évtől kezdődően megkötött szerződéseket.

Határozottan kijelenthető, hogy ██████████ 86. és 88. sorszám alatti nyilatkozatában végzett számítások alperes saját érdekében összeállított adatszolgáltatásából fakadóan a vizsgált peres időszak elemzésére és szakértésére alkalmatlanok.

j. Alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés:

A jelen pont i. alpontjához kapcsolódóan másodlagosan hivatkozunk arra, hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés az, hogy

- Megfelel-e a tisztességes eljáráshoz és a fegyveregyenlőséghez való alkotmányos alapjognak az, ha a bíróság a bizonyításra kötelezett erre irányuló indítványa ellenére az indítványozó fél hátrányára értékeli az ellenérdekű fél által, a szakértő felhívásával ellentétes egyoldalú adatszolgáltatását?

k. Bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség:

Alkotmányjogi panaszunk sürgősen terjedősségének elkerülése érdekében arra a tényre hívom fel a Tisztelt Alkotmánybíróság figyelmét, hogy **nem áll rendelkezésre** [REDACTED] igazságügyi szakértőtől egy aggálytalan, önellentmondásoktól mentes, a rendelkezésre álló okirati és egyéb bizonyítékokkal szimbiózisban álló szakvélemény, melyre bármely bíróság alappal támaszkodhatott volna.

Sőt, megnyugtató bizonyossággal még csak azt sem lehet kijelenteni, hogy az eljáró bíróságok [REDACTED] szakvéleményére alapítottan ítéleztek volna, hiszen [REDACTED] részéről csupán a 39. sorszám alatti okirat, mint szakvélemény áll rendelkezésre, mely épp a felperesi kereseti kérelmet támasztja alá.

Kirívóan súlyos alapjogsérelemként értékelem, hogy a Kúria indokolás nélkül helybenhagyja a Szegedi Törvényszék által helybenhagyott elsőfokú bíróság ítéletének (90) pontjában foglaltakat, miszerint

„A bíróság ítélezése alapjául [REDACTED] G.40.128/2017/85-86. alatti szakvéleményét, a 88., 117., 128., 150., 167., 178., 231., 285., 287., 292., 301. és 304. alatti módosításokkal és pontosításokkal fogadta el. A 287. és 301. alattiban meghatározott, reális bérleti díjakat tartotta fenn a szakértő az I., III., IV., V., VII. r. felperesek tekintetében, s fenntartotta a II. r. felperes vonatkozásában, a korábban a 85-86-ban megállapított, reális bérleti díjat a 301. alatti szakvélemény pontosítás után is.”

Megállapítható tehát, hogy az eljáró bíróságok egy perben rendelkezésre álló igazságügyi szakértői szakvéleményt teljes egészében figyelmen kívül hagytak.

Álláspontom szerint jelen eljárásban nincs külön [REDACTED] alapszakvélemény (39. sorszám) és külön az azt követő szakértői „nyilatkozatok”.

A perben így kialakult jogsértő helyzet kétféleképp értelmezhető. Mindkét értelmezés az alkotmányjogi panaszunkat támasztja alá:

- Az első értelmezési lehetőség, hogy [REDACTED] **több szakvéleménye van** (a „szakértői nyilatkozat” nem ismert perjogi fogalom), ebben az esetben a **szakvélemények között áll fenn az ellentmondás.**
- A második értelmezési lehetőség az, hogy [REDACTED] **egyetlen szakvéleménye van (a 39. sorszám alatti)**, amit többször is kiegészített, de ettől még **egyetlen – kiegészített – szakvéleménynek kell tekinteni. Ebben az esetben a szakvéleményen belül állnak fenn ellentmondások.**

Elfogadhatatlan és jogsértő az a bírói megállapítás, miszerint az elsőfokú bíróság a 39. sorszám alatti [REDACTED] **szakvéleményt** nem tekinti szakvéleménynek, azt nem fogadja el ítélezése alapjául.

Nyomatékosan felhívom a Tisztelt Alkotmánybíróság figyelmét arra, hogy az elsőfokú eljárás úgy zárult, hogy [REDACTED] valamennyi szakvéleményét fenntartotta!

Valótlan tehát az, hogy [REDACTED] a 287., a 301. és a 304. sorszám alatti nyilatkozatokban – melyek nem szakvélemények – meghatározott bérleti díjakat tartotta volna fent.

Ezáltal megalapozatlan az elsőfokú bíróság ítéletének (92) pontját helybenhagyó ítélet is, mely szerint [REDACTED] *G.40.128/2017/86. alatti szakértői véleménye kiegészítésekkel együtt, a 287., 301. alatti szakértői nyilatkozatokkal együtt figyelembevéve a 304. alatti szakértői nyilatkozatot is, megfelel az aggálytalan szakértői vélemény követelményének, a felperesek ezzel ellentétes álláspontjával szemben.*“

Összegezve:

Álláspontom szerint a **fő eljárásjogi jogértelmezési kérdés** és ezáltal a **legsúlyosabb eljárásjogi jogszabálysértés az, hogy az eljáró bíróságok figyelmen kívül hagyták azt, hogy a felperesi kereseti kérelem nem attól lehet elméletben megalapozatlan, ha nem áll rendelkezésre aggálytalan szakvélemény, hanem attól, ha azt az egyébként aggálytalan szakvélemény nem támasztja alá.**

Mivel a bíróságnak – lévén szakkérdés merült fel – **kötelessége** az aggálytalan szakvélemény beszerzése, ezért **aggályos szakvéleményre ítéleti bizonyossággal tényállást és döntést nem alapíthat.**

Megítélésem szerint a **legnagyobb jóindulattal sem tekinthető aggálytalannak** [REDACTED] **szakértése** azért sem, mert a 39. sorszám alatti szakvéleménye és a későbbi nyilatkozataiban megállapított bérleti díjak között **több helyütt 25-56%-os eltérés mutatkozik.**

[REDACTED] a 39. sorszám alatti szakvéleménye és a 85., 86. alatti nyilatkozatai közötti szembetűnő, evidens és nyilvánvaló, a felperesek által erőn felüli munkával kimutatott **ellentmondásokat nem oldotta fel**, következésképp **jogszabálysértő az ítélkező bíróságok megállítása**, miszerint a felperesek által **hivatkozott ellentmondásokat [REDACTED] bármikor is feloldotta volna.** Erre egyik eljárásban sem került sor, a becsatolt bizonyítékokat, érveket, számításokat, kimutatásokat, bizonyítási indítványokat mindkét bíróság rendre figyelmen kívül hagyta.

Megítélésem szerint a lefolytatott eljárás olyan orvosolhatatlan hiátusa a bizonyítási indítványok konzekvens, indokolás nélküli figyelmen kívül hagyása, mely a Kúria ítéletének megsemmisítését kell, hogy maga után vonja.

A Kúria aggálytalan szakvélemény hiányában az ügy elbírálása szempontjából releváns tényállást teljes körűen nem állapította meg. Mivel ez az ügy érdemére kihatással volt, az eljárásjogi jogellenesség orvoslása csak az alkotmányjogi panaszunk teljesítésével lehetséges.

I. Alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés:

A jelen pont k. alpontjához kapcsolódóan másodlagosan hivatkozunk arra, hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés az, hogy

- **Megfelel-e a tisztességes eljárásához való alkotmányos alapjognak az, ha a bíróság a bizonyításra kötelezett fél által előterjesztett indítvány ellenére és feltárt ellentmondások ellenére aggálytalan szakvélemény hiányában az ügy érdemi elbírálása szempontjából releváns tényállást nem állapít meg?**
- **Megfelel-e a tisztességes eljárásához való alkotmányos alapjognak az, ha a bíróság a bizonyításra kötelezett fél által előterjesztett indítvány ellenére szakkérdésben aggálytalan szakvélemény hiányában utasítja el a felperes kereseti kérelmét?**

II. Alkotmányjogi panasz benyújtásának érdemi indokolása

A. Az Alaptörvény megsértett rendelkezéseinek pontos megjelölése

32./ Nyilatkozunk, hogy jelen alkotmányjogi panaszunk alapjául az Alaptörvény XXVIII. cikknek (1) és (7) bekezdéseiben foglalt tisztességes bírósági eljárásához és jogorvoslathoz való alapjog sérelmére hivatkozunk. Az Alaptörvény hivatkozott cikke az alábbiak szerint rendelkezik:

„XXVIII. cikk

(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

B. A megsemmisíteni kért bírói döntés alaptörvény-ellenességének indokolása

33./ A **tisztességes tárgyaláshoz való jog megsértése** kapcsán hivatkozunk az Alkotmánybíróság állandó gyakorlatára, mely szerint:

*„A kimunkált alkotmányos mérce értelmében a tisztességes eljárás (fair trial) követelménye az eljárásjogi garanciák érvényesülését is felöleli, és egy olyan minőséget jelent, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembe vételével lehet csupán megítélni. Ebből következően **egyes részletszabályok hiánya miatt éppúgy, mint valamennyi részletszabály megalkotásának dacára lehet egy eljárás méltánytalan, igazságtalan vagy nem tisztességes.** Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a tisztességes eljárásához való jog magában foglalja az alkotmányszövegben kifejezetten nem nevesített bírósághoz való jog valamennyi feltételét is. Az Alkotmánybíróság értelmezésében tehát a tisztességes eljárásához fűződő jog körébe tartozik **a hatékony bírói jogvédelem követelménye, amely szerint a jogi szabályozással szemben alkotmányos igény, hogy a perbe vitt jogokról a bíróság érdemben dönthessen.** Önmagában a bírói út igénybevételének formális biztosítása ugyanis nem elegendő az eljárási garanciák teljesedéséhez, hiszen az alkotmányos szabályban előírt garanciák éppen azt a célt szolgálják, hogy azok megtartásával a bíróság a véglegesség igényével hozhasson érdemi döntést. A tisztességes eljárás követelménye tehát magában foglalja a hatékony bírói jogvédelem igényét is. A tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerét kielégítő hatékony bírói*

jogvédelem pedig attól függ, hogy az eljárási szabályok értelmében a bíróság mit vizsgálhat felül.” [19/2015 (VI.15.) AB határozat]

A bíróságoknak biztosítaniuk kell az ügyfél részére, hogy az eljárási jogait érvényre tudja juttatni az eljárás során. A bíróságok kötelezettsége, hogy az eljárásuk során az ügyfelek a bizonyítékaikat elő tudják terjeszteni és gyakorolhassák azon jogaikat, amelyek lehetővé teszik, hogy pártatlan és a jogszabályoknak megfelelő szakszerű döntés szülessen az ügyükben. **Amennyiben a bíróság a fenti jogokat nem biztosítja az ügyfél számára, akkor ezzel megsérti annak a tisztességes eljáráshoz való jogát.**

Álláspontunk szerint az, hogy a Kúria nem a teljes kereseti kérelemről döntött, okiratellenesen és valótlanul állította, hogy a Pp. 206. § (1) bekezdésére és a Rendelet 6. § (1) és (4) bekezdésére nem hivatkoztak a felperesek, az, hogy felperesi konkrét bizonyítási indítvány hiányában valótlan, okiratokkal alá nem támasztott, önmagával ellentmondó, aggályos, nem világos és homályos szakvélemény alapján ítélezett, illetve releváns és nélkülözhetetlen bizonyítási indítványokat utasított el, sérti az indítványozóknak a tisztességes eljáráshoz való jogát.

34./ Hivatkozunk arra, hogy azzal, hogy a Kúria megsértette felperesek által hivatkozott Pp. 206. §-ban foglalt mérlegelési és jogértelmezési szabályokat (önkényesen, valótlan adatok alapján mérlegelt), azáltal megsértette a peres félnek a tisztességes tárgyaláshoz való alkotmányos jogát.

Ezáltal a Kúria nem biztosította a felpereseknek a bírósághoz való fordulás alkotmányos jogát, mivel jogellenesen nem vett figyelembe való tényeket, jogellenesen értelmezett jogszabályokat.

A Kúria a fent hivatkozottak szerint saját maga ismerte el, hogy a felperesek a felülvizsgálati kérelemben körülírták a „hiányolt” jogszabályhelyet, melyet a Kúriának érdemi érvelésként el kellett volna fogadnia.

A Kúria alapjogsértően hagyta helyben a Szegedi Törvényszék ítéletét azért is, mert negligálta a felperesek azon érvelését, miszerint a formális, sok esetben hiányos (pl. bizonyítási indítványok elutasítása, valótlan okiratok alapján alkotott aggályos szakértés, új szakértő kirendelésére vonatkozó indítvány elutasítása), vagy semmilyen indokolást nem tartalmazó ítélet kiállná a jogszerűség próbáját.

Ez az önkényes mérlegelés és jogértelmezés kizárja annak lehetőségét, hogy a felperesek az alanyi jogainak érvényesítése érdekében hatékonyan fordulhassanak a bírósághoz illetve, hogy a bíróság a véglegesség igényével hozhasson érdemi döntést. A fentiekre figyelemmel megállapítható, hogy az önkényes mérlegelés és jogértelmezés sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot.

Hivatkozunk arra, hogy a nemzetközi alkotmánybírói gyakorlat (pl. Németország) szerint is sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot az önkényes bírói mérlegelés és jogértelmezés.

E kérdésben követett nemzetközi alkotmánybírói gyakorlat helyességét látszik alátámasztani az EU Bíróságának a döntése is. Az EU Bírósága C-173/03. számú ügyben hozott határozatának a 33- 40. pontjában az alábbiakat mondta ki:

„33. „A magánszemélyek számára a közösségi jogban részükre biztosított jogok hatékony bírósági jogvédelme biztosításának szükségességéhez kapcsolódó hasonló megfontolásokkal ugyanilyen módon ellentétes az, ha az állami felelősség kizárólag azért nem állapítható meg, mert a közösségi jognak a végső fokon eljáró bíróságnak felróható megsértése az e bíróság által végzett jogszabály-értelmezésből ered.

34. Egyrészt ugyanis a jogszabályok értelmezése a bírói jogkör lényegéhez tartozik, hiszen bármi legyen is a bíró feladatköre, egymástól eltérő és egymásnak ellentmondó álláspontokkal találkozik, az eléje tárt jogvita eldöntése érdekében rendszerint a releváns – nemzeti és közösségi – jogi normákat kell értelmeznie.

35. Másrészt nem zárható ki, hogy az alkalmazandó közösségi jog nyilvánvaló megsértését éppen ilyen értelmezési tevékenység gyakorlása során követik el, ha például a bíró valamely közösségi anyagi vagy eljárásjogi szabálynak nyilvánvalóan téves értelmet tulajdonít, különös figyelemmel a Bíróság e tárgyban irányadó ítélkezési gyakorlatára (e tekintetben lásd a fent hivatkozott Köbler ügyben hozott ítélet 56. pontját), vagy ha a nemzeti jogot oly módon értelmezi, hogy az gyakorlatilag az alkalmazandó közösségi jog sérelmét eredményezi.

36. Amint azt a főtanácsnok indítványának 52. pontjában kifejtette, hasonló körülmények között az állam felelősségének kizárása amiatt, hogy a közösségi jog megsértése bíróság által végzett jogszabály-értelmezési műveletből ered, a Bíróság által a fent hivatkozott Köbler ügyben hozott ítéletben kimondott elv lényegének kiüresítését jelentené. Ez a megállapítás még inkább igaz a végső fokon eljáró bíróságokra, amelyek feladata a jogszabályok nemzeti szinten történő egységes értelmezésének biztosítása.

37. Hasonló következtetést kell levonni az olyan jogszabállyal kapcsolatban, amely általános szabályként kizárja az állam felelősségének bármilyen megállapítását, amennyiben ezen állam bíróságának felróható jogszabálysértés a tényállás és a bizonyítékok értékeléséből ered.

38. Egyfelől ugyanis a tényállás és a bizonyítékok értékelése, ugyanúgy, mint a jogszabály-értelmezés, a bírói jogkör másik alapvető része, minthogy függetlenül attól az értelmezéstől, amelyet a valamely meghatározott ügyben eljáró bíró elfogad, az említett szabályoknak az illető ügyre történő alkalmazása gyakran attól függ, hogy a bíró miként értékeli az ügy konkrét tényállását, valamint az eljárás felei által bemutatott bizonyítékok bizonyító erejét és az ügyre vonatkozó jelentőségét.

39. Másfelől a tényállás és a bizonyítékok értékelése – amely gyakran bonyolult elemzést igényel – bizonyos esetekben az alkalmazandó jog nyilvánvaló megsértéséhez is vezethet, függetlenül attól, hogy az értékelésre a bizonyítási teherre, e bizonyítékok bizonyító erejére vagy a bizonyítási módok megengedhetőségére vonatkozó sajátos szabályok, illetőleg a tényállás jogi minősítését igénylő szabályok alkalmazása során kerül e sor.

40. E körülmények között az állami felelősség megállapítása bármilyen lehetőségének kizárása abban az esetben, ha a nemzeti bíróság terhére rótt jogsértés a tényállás vagy bizonyítékok általa elvégzett értékelésére vonatkozik, azt is jelentené, hogy megakadályozná a fent hivatkozott Köbler ügyben hozott ítéletben kimondott elv hatékony érvényesülését a közösségi jognak a végső fokon eljáró bíróságoknak felróható nyilvánvaló megsértésére vonatkozólag.”

Ezen nemzetközi alkotmánybíróági és EU bírósági gyakorlat is indokolja az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében vagy Pp. 2. §-ában foglaltak alkalmazását abban az esetben, ha a bírói döntés önkényes bírói mérlegelésen vagy jogértelmezésen alapul.

35./ A **tisztességes tárgyaláshoz való jogot sérti** az is, ha a bíróság **az indokolási kötelezettségének nem tett eleget**. Az indokolási kötelezettséggel kapcsolatos álláspontját az Alkotmánybíróság az alábbiak szerint fejtette ki:

Az Alkotmánybíróság a 61/2011. (VII. 13.) AB határozatában elvi jelentőséggel erősítette meg, hogy „*egyres alapjogok esetében az Alkotmány ugyanúgy fogalmazza meg az alapjog lényegi tartalmát, mint valamely nemzetközi szerződés (például a Polgári és Politikai Jogok Egyezségokmánya és az Emberi Jogok Európai Egyezménye). Ezekben az esetekben az Alkotmánybíróság által nyújtott alapjogvédelem szintje semmiképpen sem lehet alacsonyabb, mint a nemzetközi (jellemzően a strasbourgi Emberi Jogok Bírósága által kibontott) jogvédelem szintje.*” (ABH 2011, 291, 321.; legutóbb megerősítve: 32/2012. (VII. 4.) AB határozat; Indokolás [41]). Az Alkotmánybíróság ilyen megfontolásból kiindulva áttekintette a Bíróságnak az indokolt bírósági döntéshez fűződő jog tekintetében kialakított gyakorlatát, amelyet az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított jog értelmének meghatározásakor is irányadónak tekint.

Az Egyezmény 6. Cikk (1) bekezdése mindenkinek jogot biztosít arra, hogy ügyét a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság **tisztességesen**, nyilvánosan és ésszerű időn belül tárgyalja, és hozzon határozatot polgári jogi jogai és kötelezettségei tárgyában, illetőleg az ellene felhozott büntetőjogi vádak megalapozottságát illetően.

A Bíróság **az indokolt bírói döntéshez való jogot az Egyezmény 6. Cikkében foglalt tisztességes tárgyaláshoz való jog részének tekinti**. E jog pontos tartalma a Bíróság elmúlt évtizedek során számos döntésében kimunkált, széleskörű gyakorlatából olvasható ki.

E körben a Bíróság kiindulópontja az, hogy a bírói döntésekkel szemben valamennyi demokratikus jogállamban elvárható az objektivitás és az átláthatóság, ami egyfelől elejét veszi az önkényes hatósági és bírósági döntéshozatalnak, másrésztől erősíti a bírósági döntéshozatalba vetett közbizalmat, és a bírói döntések tekintélyét (*Taxquet kontra Belgium*, 926/05.; 2010. november 16.; § 90.; legutóbb megerősítve: *Shala kontra Norvégia*, 15620/09.; 2012. július 10.; § 29.).

A Bíróság következetes gyakorlata szerint **a tisztességes eljárás és a jogállamiság elvéhez tartozik az a követelmény, hogy a bíróságok a döntéseik alapjául szolgáló indokokat kellő részletességgel mutassák be** (*Suominen kontra Finnország*, 37801/97.; 2003. július 1.; § 34.; legutóbb megerősítve: *Vojtechová kontra Szlovákia*, 59102/08.; 2012. szeptember 25.; § 35.).

A Bíróság olvasatában az adott bírói döntés természete, és az alapul fekvő egyedi ügy körülményei határozzák meg, hogy milyen terjedelmű és mélységű indokolás elégíti ki az indokolási kötelezettség egyezménybeli követelményét.

Ebből következően az indokolt bírói döntéshez fűződő jog megsértését kizárólag az alapul fekvő egyedi ügy összes körülményeinek vizsgálatát követően lehet megítélni (*Tatishvili kontra Oroszország*, 1509/02.; 2007. február 22.; § 58.; *Gradinar kontra Moldova*, 7170/02.; 2008. április 8.; § 107.; legutóbb megerősítve: *Sholokhov kontra Örményország és Moldova*, 40358/05.; 2012. július 31.; § 67.).

Az EJEB azt is elvi élel mondta ki, hogy a döntéssel szemben feltétlen elvárás, hogy a bíróság az ügy lényegi részeit a szükséges alapossggal vizsgálja meg, és erről a vizsgálatáról a határozatának indokolásában is adjon számot.

Az EJEB álláspontja szerint nem felel meg az Egyezmény 6. Cikkében foglalt elvárásnak, ha a felülbírálati bírói fórum az alsóbb fokú bíróságnak az ügy lényegi kérdései tekintetében kifejtett érveit további vizsgálat és a vizsgálat indokainak előadása nélkül hagyja helyben (*Helle v. Finnország*, 20772/92.; 1997. december 19.; § 60.; *Karakasis v. Görögország*, 38194/97.; 2000. október 17.; § 27.; *Boldea v. Románia*, 19997/02.; 2007. február 15.; § 30.; *Tacquet v. Belgium*, 926/05.; 2010. november 16.; § 91.; legutóbb megerősítve: *Vojtechová v. Szlovákia*, 59102/08.; 2012. szeptember 25., § 35.).

A Bíróság az indokolási kötelezettség teljesítésének vizsgálatakor figyelemmel van arra is, hogy az indokolás hiánya vagy fogyatékosága valamely fél írásban megfogalmazott, világosan és pontosan körülírt kérdését érinti-e (*Hiro Balani kontra Spanyolország*, 18064/91.; 1994. december 9.; § 28.; *Ruiz Torija kontra Spanyolország*, 18390/91.; 1994. december 9.; § 30., legutóbb megerősítve: *Ilyadi kontra Oroszország*, 6642/05.; 2011. május 5.; § 44.).

Az Alkotmánybíróság a tisztességes eljáráshoz való jog és az ítéleti indokolás kapcsolatát az alábbi megjelölt határozataiban az alábbiak szerint értelmezte, mely érvelések álláspontunk szerint jelen alkotmányjogi panaszunkat megalapozza:

- „Az Egyezmény jogvédelmi rendszerében a bírói döntéseknek a tisztességes eljárás által megkövetelt indokolása iránti igény egyfelől szoros összefüggésben áll a jogorvoslathoz fűződő joggal, ugyanis e jog hatékony gyakorlására kizárólag a bíróság döntését alátámasztó indokok ismeretében nyílik valódi lehetőség (erről lásd: *Baucher kontra Franciaország*, 53640/00.; 2007. július 24., §§ 47–51.). Másfelől szoros összefüggés mutatkozik az indokolási kötelezettség teljesítése, és a tisztességes eljáráshoz fűződő jogból fakadó azon alkotmányos igény között, hogy az eljárásban szereplő fél meghallgatást nyerhessen, azaz kérelmét a bíróság megvizsgálja (erről lásd: *Shala v. Norvégia*, 15620/09.; 2012. július 10., § 29.). Ennek oka az, hogy kizárólag a kellő alapossggal indokolt bírói határozatból tűnhet ki, hogy az ügyet eldöntő bíróság ténylegesen figyelembe vette-e a felek által előterjesztett bizonyítékokat és érveket.

Az indokolt bírói döntéshez fűződő jog ebből következően az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerén belül jelentkezik. Az alkotmányos előírás ugyanakkor kizárólag az eljárási törvényekben foglaltak szerint kötelezheti a bíróságot a döntésének alapjául szolgáló indokok bemutatására. Ebből következik, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény e szabályát mindig együtt olvassa a jogvita jellege, és az adott ügy típusa által kijelölt konkrét eljárásjogi szabályokkal. Az Alaptörvény 28. cikk első mondata úgy rendelkezik, hogy “[a] bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik.” Az Alaptörvény 28. cikke tehát a bíróságokkal szemben azt a követelményt fogalmazza meg, hogy ítélezésük során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék és alkalmazzák. Figyelemmel az Alaptörvény 28. cikkében előírt jogszabály értelmezési kötelezettségre is, az Alkotmánybíróság azt vizsgálja, hogy az indokolási kötelezettséget előíró eljárási jogszabályokat a bíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott követelményeknek megfelelően alkalmazta-e. Az Alkotmánybíróság tehát a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a

bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon (3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]).”

- „Ehhez képest az Alkotmánybíróság által vizsgált, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti. A tisztességes eljárásból fakadó elvárás tehát az eljárási szabályok Alaptörvénynek megfelelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között működő bíróságok feladata. Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposítással megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket. [7/2013 (III.1.) AB határozat]”

Álláspontunk szerint sem a Kúria, sem pedig a Szegedi Törvényszék, Szegedi Járásbíróság nem tett eleget az indokolási kötelezettségének, mely a felperesek tisztességes eljáráshoz való alapjogát és a jogállamiság elvét sérti.

36./ A tisztességes tárgyaláshoz való jogot sérti a Kúria ítélete az indokolási kötelezettség nem teljesítése kapcsán azért is, mert jelen ügyben tehát nem arról van szó, hogy a felperesek ne tudták volna bizonyítani a kereseti kérelmüket és emiatt kellene viselniük a bizonyítatlanság jogkövetkezményeit, hanem arról, hogy az eljáró bíróságok mindennemű indokolás nélkül elzárták a felpereseket attól, hogy a kereseti kérelmet még tovább bizonyítsák. A Kúria tehát egy olyan bírósági ítéletet hagyott jóvá, amely indokolás nélkül vontta meg a felperesektől azt a jogot, hogy a kereseti kérelmüket bizonyítsák. Ez a súlyosan alapjogsértő eljárás nem róható a felperesek terhére.

Hivatkozunk a 2015. július 14. napjáig hatályban volt PK 206. sorszám alatti állásfoglalás iránymutatásaira, miszerint több olyan eseti döntés is született, mely azt támasztja alá, hogy az indokolási kötelezettség hiánya, nem, vagy nem megfelelő teljesítése, illetőleg a bizonyítási indítványok releváns indok nélküli figyelmen kívül hagyása az ítélet hatályon kívül helyezését vonja maga után. Ehelyütt hivatkozunk a BDT2007. 1595., BDT2007. 1636. számú eseti döntésekre

37./ A tisztességes tárgyaláshoz való jogot sérti, ha nem biztosított a peres fél részére a hatékony jogorvoslathoz való jog. Az alkotmánybíróság megfogalmazása szerint:

„Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti. Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése értelmében alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül

szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.

Az Egyezmény 13. Cikke „A hatékony jogorvoslathoz való jog” cím alatt úgy fogalmaz, hogy bárki, akinek az Egyezményben meghatározott jogait és szabadságait megsértették, joga van ahhoz, hogy a hazai hatóság előtt a jogsérelem hatékony orvoslását kérje az esetben is, ha a jogokat hivatalos minőségben eljáró személyek sértették meg

Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata értelmében a jogorvoslathoz való jog tárgyát tekintve a bírói, illetőleg hatósági döntésekre terjed ki, tartalma szerint pedig az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez vagy a magasabb fórumhoz fordulás lehetősége. A jogorvoslathoz való jog törvényben meghatározottak szerint gyakorolható, ezért az egyes eljárásokban eltérő szabályozás lehetséges. [5/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 27, 31.; 1437/B/1990. AB határozat, ABH 1992, 453, 454.; 513/B/1994. AB határozat, ABH 1994, 731, 733–734.; 22/1995. (III. 31.) AB határozat, ABH 1995, 108, 109–110.; 23/1998. (VI. 9.) AB határozat, ABH 1998, 182, 186.; 24/1999. (VI. 30.) AB határozat, ABH 1999, 237, 243–246.; 29/1999. (X. 6.) AB határozat, ABH 1999, 294, 297–298.]” (36/2013 (XII.5.) AB határozat)”

A jogorvoslati jog mindenkit megillet. Az Alkotmánybíróság és az EJEB állandó gyakorlata szerint csak a hatékony jogorvoslat biztosítása esetén állapítható meg az, **hogy a bírósági eljárások során érvényesült a jogorvoslathoz való jog, mely jogorvoslati jog magában kellett, volna, hogy foglalja azt, hogy a Kúria a panaszolt határozatában nem állítja okiratellenesen és valótlanul azt, hogy a felperesek nem jelölték meg a Pp. 206. § (1) bekezdését, valamint a Rendelet 6. § (1) és (4) bekezdéseit.**

38./ **A tisztességes tárgyaláshoz való jogot sérti, ha a bíróság nem biztosítja az eljárása során a peres félnek a fegyverek egyenlőségéhez való jogot.** Ezen alapjog tartalmát az Alkotmánybíróság a következőképpen határozza meg (álláspontunk szerint ezen elvnek nem csupán a büntetőeljárás során, hanem a polgári peres eljárásban is megfelelően érvényesülnie kell - 15/2002. (III. 29.) AB határozat -):

„A tisztességes eljárásnak az egyezmény- és alkotmányszövegekben nem nevesített, de általánosan és nem vitatottan elismert eleme a „fegyverek egyenlősége”, amely a büntetőeljárásban azt biztosítja, hogy a vádnak és a védelemnek egyenlő esélye és alkalma legyen arra, hogy a tény-és jogkérdésekben véleményt és állást foglalhasson.

(...)

A másik feltétel, hogy az ügyben releváns adatokat a vád, illetve a terhelt és a védő ugyanolyan teljességben és mélységben ismerhessék meg. Itt érintkezik a fair trial elve a védelemhez való jog hatékonyságának és a védelemre való felkészülés kellő idejének és eszközeinek követelményével.”

Az Alkotmánybíróság az Emberi Jogok Európai Bizottsága értelmezését ezeknek a védelem jogát szolgáló eszközöknek tág köréről. **Az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy az eljárásban szereplő adatok és dokumentumok teljes megismerése és — megfelelő biztosítékok között — birtoklása is ezek közé a "mindenképpen biztosítandó" jogok közé sorolható.** A dokumentumok megismerése; a belőlük készíthető jegyzetek szabad "birtoklása"; a dokumentumok "birtoklása" a tárgyalás alatt, vagy máskor is, de csak a bíróság épületében, azonban nem elégíti ki a védelemhez való jogot, ha egyszersem a fegyverek egyenlősége nem érvényesül. (6/1998 (III.11.) AB határozat)

Ezen elvet sértette az, hogy a felperesek többszöri bizonyítási indítványa ellenére sem kötelezte az eljáró bíróság az alperest a szakértő által kért adatok csatolására, az általa használt összehasonlító adatok körébe tartozó bérlemények szerződéseinek, bérleti díjainak fizetését igazoló számláinak, számviteli dokumentációjának csatolására.

Jelen panaszunk alapját képező ügyben a „fegyverek egyenlőségének” elve tetten érhető azért is, mert az alperes volt a perben egyes egyedül az, aki a szükséges és teljes összehasonlító adatbázissal rendelkezett. Az alperes, mint ellenérdekű fél saját belátása szerint, saját pernyertessége érdekében a szakértő felhívásának nem megfelelő adatokat csatolt, melynek jogellenességét az eljáró bíróságok túrték, a felperesek indítványait jogellenesen elutasították és nem kötelezték az alperest a kért okiratok csatolására.

Tekintve, hogy a felperesek bizonyítási szükséghelyzetben (rPp. szerint bizonyítási kényszer) voltak, így más módon nem tudták bizonyítani a kereseti kérelmüket. Az eljáró bíróságok tehát megfosztották a felpereseket a bizonyítás lehetőségétől, mellyel a fegyverek egyenlőségéhez és a tisztességes eljáráshoz, tisztességes tárgyaláshoz való jogukat sértették.

39./ A Kúria ítélete a felperesek által előterjesztett bizonyítási indítványok negligálása, elutasítása, illetve meg sem említése miatt sérti a Kúria által elfogadott 1/2009 (VI.24.) Pk. véleményt, mely az alábbiak szerint határozta meg a bíróságok tájékoztatási kötelezettségének a kereteit:

„A Pp. 3. §-ának (3) bekezdésében előírt tájékoztatási kötelezettség célja annak biztosítása, hogy a fél a bizonyítási indítványait a jóhiszemű és célszerű pervitel követelményeinek megfelelően előterjeszthesse.

2) A felet - függetlenül attól, hogy jogi képviselővel jár-e el - tájékoztatni kell arról, hogy a bíróság a Pp. 163. §-a alapján mely tényállításait ítéli olyannak, amelyek bizonyításra szorulnak. A tájékoztatásnak a kereseti (vizontkereseti) kérelem és az ellenkérelem (kifogás) alapjaként előadottakból kiindulva, az anyagi jogi szabályok szerint jelentős tényekre kell vonatkoznia.

3) A tájékoztatást a bíróságnak a fél részére az eljárás olyan szakaszában kell megadnia, amikor a bizonyítandó tények már ismertek és megállapítható, hogy a fél nincs kellőképpen tisztában bizonyítási kötelezettsége tartalmával. A tájékoztatásnak folyamatosan igazodnia kell a felek per során változó nyilatkozataihoz, követnie kell az esetleges keresetváltoztatásokat, kereset kiterjesztéseket.

4) A tájékoztatásnak az adott tényállításokra vonatkozóan egyediesítettnek és teljeskörűnek, valamennyi elbírálásra kerülő kérelemre kiterjedőnek kell lennie. A tájékoztatási kötelezettség nem teljesíthető csupán a Pp. 3. §-ának (3) bekezdésére és 164. §-ának (1) bekezdésére utaló általános tájékoztatással.

5) A bíróságnak az ellenérdekű felet, ha a bizonyító fél által előterjesztett bizonyítási eszközök bizonyító erejét vitatja erre vonatkozóan a bizonyításra kötelezett féllel azonos körben kell tájékoztatnia.

11) Ha az eljárás befejezését a megadott határidőn túl előterjesztett bizonyítás nem késlelteti, a bíróság - a késedelem alapos oka meglétének vizsgálata nélkül - a bizonyítást foganatosíthatja.

A dokumentumok megismerhetősége jogának alkotmányos elvével kapcsolatban ki kell emelni, hogy ennek a jognak nem csak a peres irat teljes tartalmának a megismerhetőségére vonatkozik, hanem annak fizikai birtoklására is. A fizikai birtoklás

az jelenti, hogy a peres fél bármikor magánál tudja tartani, és bármikor fel tudja használni azt.

Erre a felpereseknek nem volt lehetőségük, ugyanis a Kúria által helybenhagyott eljárások során az ítélkező bíróságok negligálták a felperesek által előterjesztett, iratcsatolásra vonatkozó bizonyítási indítványokat.

Ezen érvelésünk alátámasztásául hivatkozunk a **3375/2018. (XII. 5.) AB határozatra az alábbiak szerint:**

„A tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot sérti, ha a bíróság nem indokolja meg a szakértő kirendelésének mellőzését egy szakkérdésben az egyik fél bizonyítási indítványa alapján, valamint ha bíróság nem indokolja meg azt sem, hogy ezt a fajta bizonyítást hivatalból miért nem rendelte el. [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bek.; Kúria Pfv.II.22.216/2017/13. sz. végzése, a Fővárosi Törvényszék 50.Pkf.636.303/2017/4. sz. végzése, a Pesti Központi Kerületi Bíróság 14.Pk.500.172/2017/11. sz. végzése]”

40./ Álláspontunk szerint a Kúria ítélete sérti a felpereseknek a **bírósághoz való fordulás jogát** azáltal, hogy a nyílt időintervallumú kereseti kérelemről nem döntött, hanem a kereseti kérelemmel érintett időszak végpontját – ezzel ellentétes felperesi keresetmódosítás ellenére – 2018. december 31. napjában határozta meg.

Ehhez kapcsolódóan hivatkozunk a **24/2018. (XII. 28.) AB határozatra**, mely szerint:

„Sérti a bírósághoz való fordulás jogát az, ha a Kúria felülvizsgálati ítéletében a keresetet akként utasítja el jogerősen, hogy az eshetőleges kereseti kérelem egyik elemét egyetlen bírói fórum sem bírálta el érdemben. [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bek.; Kúria Pfv.III.21.285/2016/6. sz. ítélete]”

41./ Álláspontunk szerint a Kúria ítélete sérti a tisztességet eljáráshoz való jogot azért is, mert a felperesek által csatolt, [REDACTED] magánszakértő által készített szakértői véleményt nem értékelt, illetőleg nem értékelt olyan szakvéleményként, amely alkalmas lehetett volna [REDACTED] perbeli szakértésének megdöntésére.

A magánszakvélemény olyan szakmai álláspont, amely a bizonyítékok körében értékelendő [Szegedi ítélőtábla Pf.III.20.311/2007. számú határozata], amelyet a bíróság által kirendelt szakértő véleményével – amennyiben azzal ellentétes – **egybe kell vetni, meg kell kísérelni az ellentmondások feloldását, az eltérő álláspontok ütköztetését** [Fővárosi ítélőtábla 7.Pf.21.242/2006/3. számú határozata].

E gyakorlat minden esetben **bizonyítéknak tekinti a fél által csatolt szakvéleményt**, akkor is, ha az abban foglaltakat a bíróság nem fogadja el. Ennek alapvető feltétele az, hogy a fél az objektivitás igényével készített magánszakértői véleményt, nem álláspontjának kifejtésére, hanem álláspontjának alátámasztásul – bizonyítékként kívánja felhasználni. [Szegedi ítélőtábla Pf.III.20.450/2006. számú határozata]

Egységesnek tekinthető azonban a gyakorlat tekintetben, hogy a **magánszakértői vélemény alkalmas az igazságügyi szakértői vélemény szakmai helytállóságának kétségessé tételére, és a bíróság nem tesz eleget az indokolási kötelezettségének, ha a becsatolt magánszakvélemény elvetésének indokát nem adja.** [BH1999. 405., BH1999. 365., BDT2003. 31, BDT2003. 60., BDT2001. 23.]

A polgári per bizonyítási rendszere a szabad bizonyítás rendszerén alapul, amely a bizonyítási eszközök szabad felhasználását, és a bizonyítékok szabad értékélését jelenti. Ezzel összhangban a Pp. 166. § (1) bekezdése is csak példálódzó felsorolását adja a lehetséges bizonyítási eszközöknek. Következésképp semmi akadálya nincs annak, hogy a magánszakértői véleményt ne tekinthessük bizonyítéknak, még ha nem is szakértői bizonyításnak. A Pp. 177. § (1) bekezdése alapján ugyanis perben szakértő kizárólag a bíróság által szakértőként kirendelt személy lehet. Azonban annak nincs akadálya, hogy a bíróság a magánszakértőt a perben szakértőként rendelje ki. A fél által, álláspontjának szakszerű alátámasztására becsatolt magánszakvélemény bizonyíték, amely alkalmas lehet a bíróság által kirendelt szakértő által előterjesztett szakvélemény kétségessé tételére, és alapja lehet további bizonyítás, más szakértő kirendelésének, vagy perbe állítása esetén, végső soron szakértői testület megkeresésére.

Új szakértő kirendelésére vonatkozó bizonyítási indítványt a felperesek több alkalommal is előterjesztettek, a szakértőnek felteendő kérdésekre tételes javaslatot tettek, mely bizonyítási indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasított.

42./ Álláspontunk szerint a Kúria ítélete sérti a tisztességet eljáráshoz való jogot azért is, mert figyelmen kívül hagyta azt, hogy az alperes egy jogszabályon alapuló kötelezettségének nem tett eleget. Hivatkozunk Szeged Megyei Jogú Város közgyűlésének a jelen eljárásra irányadó, az önkormányzat tulajdonában lévő nem lakás céljára szolgáló helyiségek bérbeadásáról szóló 15/2000.(III.31.) Kgy. rendelet 6.§-ára, mely az alábbiak szerint rendelkezik:

„6. § (1) A bérlő a helyiség használatáért járó bérleti díjat és a bérbeadó által nyújtott külön szolgáltatásokért fizetendő díjat – melyek a piaci viszonyoknak megfelelő megállapítását, módosítását a bérleti szerződésben kell biztosítani – havonta előre egy összegben, legkésőbb a hónap 15. napjáig köteles megfizetni.

(4) A bérleti díj és a külön szolgáltatási díj mértékét a bérlő és a bérbeadó a piaci viszonyoknak megfelelően, évente módosítja.”

A fenti rendelkezésekre tekintettel a bérleti díj megállapításának, módosításának alapvető kérdése, hogy a bérleti díj megfelel-e a piaci viszonyoknak. A nevezett közgyűlési rendelet 6. § (4) pontjában foglaltak szerint a bérleti díjat a piaci viszonyoknak megfelelően, éves szinten felül kell vizsgálni és a megváltozott piaci viszonyoknak megfelelően évente módosítani kell.

A hivatkozott jogszabályhely nem írja elő, hogy a bérleti díjaknak csupán az emelésére van lehetőség, ugyanis a hivatkozott rendelkezés a módosítást írja elő, így minden további nélkül lehetőség lenne a bérleti díjak csökkentésére is, ha a piaci viszonyok ezt indokolják.

Hozzátesszük, hogy nem csupán elvi lehetőség a bérleti díj módosítás, hanem a bérbeadónak jogszabályban foglalt kötelezettsége is lett volna, hogy a bérleti díjakat a piaci viszonyoknak megfelelően módosítsa! E jogszabályhelynek az alperes a per tárgyát képező időszakban sem tett eleget, s álláspontunk szerint a perben az alperes nem tudta bizonyítani azt, hogy e jogszabályi kötelezettségének eleget tett volna.

Azért is alapjogsértő a Kúria ítélete, mert úgy hagyta figyelmen kívül a felperesi bizonyítási indítványokat (új szakértő kirendelése, tanúk meghallgatása, okiratcsatolásra vonatkozó indítvány), hogy a perben világos volt, hogy [REDACTED] szakértő a szakvéleményét, illetve a szakértői nyilatkozatait azokból a 15-20 évvel a pert megelőzően kötött szerződésekből készítette, melyekben szereplő bérleti díjakat az alperesnek módosítani kellett volna. Így a

szakértő egy jogszabályellenes helyzetből készített szakvéleményt, melyet az eljáró bíróságok jogszerű, adekvát, tárgyilagos és aggálytalan szakvéleményként fogadtak el.

Az erre vonatkozó felperesi érveket a Kúria ugyancsak figyelmen kívül hagyta, amit ugyancsak nem indokolt.

III. Egyéb nyilatkozatok és melléletek

42./ Nyilatkozunk, hogy az indítványozók nem kezdeményezték az alkotmányjogi panasszal támadott bírósági ítélet végrehajtásának felfüggesztését.

Melléletek:

- Indítványozók által adott ügyvédi meghatalmazások
- IV. r. felperes legitimációját igazoló engedélyezési megállapodás
- Adatkezelési nyilatkozatok
- ██████████ cégkivonatok
- Szegedi Járásbíróság 4.G.30.055/2020/20. ügyiratszámú ítélete
- Szegedi Törvényszék 4.Gf.40.073/2020/16. ügyiratszámú ítélete
- Kúria Pfv.V.20.718/2021/6. ügyiratszámú ítélete

Kérjük a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy amennyiben jelen alkotmányjogi panaszunk bármely része pontosításra szorulna, annyiban részünkre hiánypótlásra való felhívást küldeni szíveskedjenek!

Panaszunkban foglaltaknak megfelelő intézkedésüket köszönjük!

██████████ 2022. április 24.

Tisztelettel:

Dr. Szabó István
Ügyvéd
Szeged, 2022. április 24.
36068004 21446122